

MISSIV
2023-06-01

Inbjudan att lämna synpunkter på utredningen *Utvecklingsplan för Lunds pastorat*

Kyrkofullmäktige beslutade i november 2021 om en besparing på personalkostnader med 15 procent fördelat över treårsperioden 2023-2025. Det totala besparingsbehovet uppgick då till 11,1 Mkr fördelat med 3,7 Mkr per år med början år 2023. Detta krav omfattar enligt beslutet inte begravningsverksamhet och förskolor. Tidsperspektivet har sedermera, med anledning av nya utredningsuppdrag och med hänsyn till budgetprocessens utformning, förskjutits. De besparingsåtgärder som föreslås i bifogad utredning (utifrån ett besparingskrav som nu uppgår till 10 Mkr) kommer därför att få effekt åren 2025-2027. Kyrkofullmäktige beslutade vid samma tid om mål för lokalförsörjningen, däribland att anpassa lokalbeståndet så att den totala nettoårskostnaden för församlingsverksamhetens fastigheter i genomsnitt, över tid, högst motsvarar 2022 års procentuella andel på 24 % av pastoratets kyrkoavgift efter ekonomisk utjämning. För att nå detta krävs åtgärdsförslag i lokalförsörjningsplanen som motsvarar en minskad helårseffekt på 2 Mkr.

Ovanstående beslut har fattats för att uppnå en budget i balans, som en nödvändig anpassning till rådande ekonomiska förutsättningar med sjunkande medlemstal. "Budget i balans" betyder att kostnaderna (framförallt för personal och fastigheter, som är de stora budgetposterna), är balanserade mot intäkterna. Syftet med den *Utvecklingsplan för Lunds pastorat* som nu föreligger, är att göra besparingarna på ett sätt som är så ändamålsenligt som möjligt, utifrån hur vi bör vara kyrka framöver förenat med god ekonomisk hushållning. Det handlar sammanfattningsvis om vår generations gemensamma bidrag till att Svenska kyrkan Lund ska leva vidare.

Kyrkorådet har beslutat om en tidplan för att konkretisera och ta fram förslag på vilka åtgärder som behöver vidtas för att möta ovanstående. Domprosten har fått i uppdrag att ta fram en utvecklingsplan där åtgärderna beskrivs. Nu föreliggande plan har arbetats fram av ledningsgruppen och sänds härmed på remiss av kyrkorådet för att ge församlingsråden och fastighetsutskottet möjlighet att ge synpunkter på förslagen.

Planen är att kyrkorådet behandlar utvecklingsplanen och inkomna svar vid sitt sammanträde den 27 september och/eller 25 oktober, med sikte på ett inriktningsbeslut i kyrkofullmäktige den 13 november. Kyrkorådet har med andra ord inte behandlat själva sakfrågan vid sitt sammanträde den 31 maj. Det material som inkommer från remissinstanserna bildar tillsammans med utredningen och erforderliga konsekvensanalyser underlag för förnyad behandling i kyrkorådet under hösten.

För att få ett så bra underlag som möjligt ber vi er besvara alla frågor i enkäten. Enkäten ska besvaras av församlingsråden resp. fastighetsutskottet och bifogas protokollet.
För fastighetsutskottet gäller att utredningens förslag såvitt gäller fastighetsåtgärder ska besvaras.

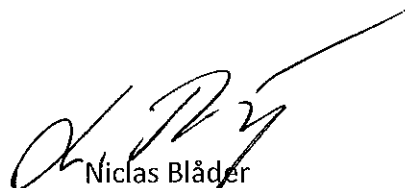
Remissvar ska ha inkommit *senast den 31 augusti 2023* och skickas via e-post till kanslijurist Elisabeth Magyarósi: elisabeth.magyarosi@svenskakyrkan.se. Svaret lämnas in i två versioner: den ena i word-format och den andra i form av ett signerat protokollsutdrag med tillhörande protokollsbilaga i pdf-format.

Frågor med anledning av denna remiss kan ställas till domprost Niclas Blåder, genom mejl till kanslisekreterare Christina Arvidson: christina.arvidson@svenskakyrkan.se.

Lund den 1 juni 2023

Monica Molin
Kyrkorådets ordförande

Niclas Blåder
Domprost

Utredningen *Utvecklingsplan för Lunds pastorat*

Remissinstanser:

Församlingsrådet i Lunds domkyrkoförsamling
Församlingsrådet i Helgeands församling
Församlingsrådet i Lunds Allhelgonaförsamling
Församlingsrådet i Lunds östra stadsförsamling
Församlingsrådet i Norra Nöbbelövs församling
Församlingsrådet i S:t Peters klosters församling
Församlingsrådet i Torns församling
Samarbetsrådet för samarbetskyrkan Sankt Knut
Kyrkorådets fastighetsutskott

Postadress Box 1096 221 04 Lund	Besöksadress Kiliansgatan 7 Lund	E-post lundspastorat@svenskakyrkan.se	Telefon 046-71 87 00 vx	Telefax 046-12 62 55 (kansli) 046-12 79 85 (ekonomi)	Postgiro 11 41 87-8	Bankgiro 971-9857
---------------------------------------	--	--	----------------------------	--	------------------------	----------------------

Utvecklingsplan för Lunds pastorat

Utvecklingsplan för Lunds pastorat

SAMMANFATTNING

Uppdrag och arbete

Kyrkofullmäktige beslutade i november 2021 om en besparing på personalkostnader med 15 procent fördelat över treårsperioden 2023-2025. Det totala besparingsbehovet uppgick då till 11,1 Mkr fördelat med 3,7 Mkr per år med början år 2023. Detta krav omfattar enligt beslutet inte begravningsverksamhet och förskolor. Tidsperspektivet har sedermera, med anledning av nya utredningsuppdrag och med hänsyn till budgetprocessens utformning, förskjutits. De besparingsåtgärder som föreslås i bifogad utredning (utifrån ett besparingskrav som nu uppgår till 10 Mkr) kommer därför att få effekt åren 2025-2027. Kyrkofullmäktige beslutade vid samma tid om mål för lokalförsörjningen, däribland att anpassa lokalbeståndet så att den totala nettoårskostnaden för församlingsverksamhetens fastigheter i genomsnitt, över tid, högst motsvarar 2022 års procentuella andel på 24 % av pastoratets kyrkoavgift efter ekonomisk utjämning. För att nå detta krävs åtgärdsförslag i lokalförsörjningsplanen som motsvarar en minskad helårseffekt på 2 Mkr.

Det är en stor utmaning att ha evigheten som perspektiv, när resurserna är ändliga. En ytterligare motsättning är att siffrorna dalar på det som är mätbart, samtidigt som behovet av kyrkan ökar. Hur ska vi förhålla oss till detta? Nu föreliggande utredning tar vid där Verksamhetsöversynen (genomförd 2021) slutade. Med uppdraget från kyrkorådet att konkretisera de olika inriktningsbeslut om samverkan och samarbete som Verksamhetsöversynen utmynnade i, har domprosten och ledningsgruppen under våren 2023 tagit fram en plan för framtiden. Kyrkorådets presidium har fungerat som styrgrupp i processen.

Utvecklingsplan för Lunds pastorat innehåller ett antal förslag på åtgärder inom verksamhet, fastigheter och lokaler samt personal. Åtgärderna syftar till att uppnå av kyrkofullmäktige ställda krav enligt ovan om en budget i balans. Planen innehåller också ett antal förslag på nya utredningsområden.

Förslag m.m.

Sammanfattningsvis föreslås att församlingarna blir noder för någon eller några verksamheter som på dessa ställen får en starkare ställning. Detta som ett sätt att kraftsamla kring viss verksamhet, mot bakgrund av vad omvärldsanalys och teologisk reflektion säger om riktningen framåt för Svenska kyrkan Lund. Denna prioritering blir i sin tur vägledande för vilka åtgärder som blir aktuella betr. fastigheter och lokaler; uthyrning och uppsägning, samt de besparingar som föreslås på personalsidan.

Utvecklingsplanen inleds med att sätta in utredningsarbetet i det sammanhang inom vilket Lunds pastorat och församlingarna fullgör sina respektive uppdrag. Vilka trender har vi att förhålla oss till, globalt och nationellt? Nu föreliggande utredning föregås av flera andra utredningar de senaste 20 åren som alla har behandlat Svenska kyrkans i Lund framtid. Dessa presenteras i sammanfattad form och följs av de centrala, bakomliggande beslut som på olika sätt styrt utredningsarbetet i olika riktningar och därmed har en avgörande inverkan på resultatet. Tidplan, process, och arbetsformer i utredningen finns beskrivna i ett eget kapitel. Därpå följer ett större kapitel som återger det bakgrundsmaterial som tagits fram under arbetets första fas. Här återfinns bl.a. en beskrivning av ekonomiska förutsättningar, och kostnader betr. fastigheternas drift och underhåll liksom en omvärldsbeskrivning. Det är också inom denna fas som ledningsgruppen arbetat med att ta fram material för teologisk reflektion kring vilken kyrka vi vill vara - och *kan/ska* vara - sett till människors behov, givet de ekonomiska förutsättningarna. Med utgångspunkt i den första fasen har materialet bearbetats och analyserats under andra halvan av våren och lett fram till förslag som delats in i fyra områden; verksamhet, fastigheter och lokaler, personal samt ytterligare utredningar. De överväganden som lett fram till förslagen inom verksamhet, fastigheter och lokaler samt personal presenteras i kapitel 5. Varje område med tillhörande förslag ägnas ett eget kapitel, följt av ett sammanfattande kapitel kring förslagets effekter på verksamhet och ekonomi.

- Förslaget innebär såvitt gäller verksamhet följande:
  - Församlingarna blir noder för någon eller några verksamheter som på dessa ställen får en starkare ställning, medan annat istället tas bort helt eller får svagare fokus. Det som försvagas eller tas bort på vissa ställen flyttar då istället över till en eller några andra församlingar som i sin tur blir noder för just den verksamheten. Innebörden av förslaget presenteras närmare i kapitel 6.
  - Samtliga församlingar blir noder för Gudstjänster, Kyrkliga handlingar, Närvaro i lokalsamhället samt Lärande och undervisning.
  - Lunds domkyrkoförsamling, Lunds Allhelgonaförsamling och Lunds östra stadsförsamling blir noder för Vuxen.
  - Lunds Allhelgonaförsamling och Norra Nöbbelövs församling blir noder för Unga.
  - Lunds domkyrkoförsamling, Lunds Allhelgonaförsamling, Lunds östra stadsförsamling, Norra Nöbbelövs församling, och Torns församling blir noder för Konfirmander.
  - Lunds östra stadsförsamling, Norra Nöbbelövs församling, S:t Peters klosters församling och Torns församling blir noder för Barn och familj.
  - Lunds domkyrkoförsamling, Lunds Allhelgonaförsamling, Lunds östra stadsförsamling, Norra Nöbbelövs församling och Torns församling blir noder för Musik/och eller körer.
  - Helgeands församling blir nod för Diakonalt centrum.
  - Lunds domkyrkoförsamling blir nod för Nätverk (kultur, samhälle, ekumenik, universitet).
  - Domkyrkan är Stiftskatedral. Detta är reglerat bl.a. i kyrkoordningen. På sidan 37 finns ett förslag på beskrivning av Lunds domkyrkoförsamling som nod för detta.
  - Lunds domkyrkoförsamling blir nod för Studentpräster.
  - Lunds Allhelgonaförsamling blir nod för Sjukhuskyrkan.
  - Lunds Allhelgonaförsamling blir nod för "Funkis"/Personer med IF (Intellektuell funktionsnedsättning).

-Lunds Allhelgonaförsamling blir nod för Familjerådgivning.

- Förslaget innebär såvitt gäller fastigheter en besparing på 2 Mkr. Besparingen, som preciseras närmare i kapitel 7, innebär att:
  - Ugglan 12 (Diakonicentralens lokaler) hyrs ut.
  - S:t Knuts församlingsgård sägs upp.
  - Fogden 2 (Petersgården) hyrs delvis ut.
  - S:t Mikael 8 (Kansliets lokaler) hyrs ut.
  - Familjerådgivningens lokaler sägs upp.
- Förslaget innebär såvitt gäller personal en besparing om 15,50 tjänster fördelat över tre år från och med 2025, vilket motsvarar ca. 9,2 Mkr. Besparingen, som preciseras närmare i kapitel 8, berör följande yrkeskategorier: Komminister, Diakonal tjänst, Musiker, Pedagog, Service i församlingsverksamhet, och Fastighetsförvaltare.

Det är värt att notera att flera av de föreslagna förändringarna hänger ihop med varandra såtillvida att en viss förändring på personalsidan förutsätter en annan, eller att personalförändringar är så nära förknippade med lokalförändringar att det ena faller om inte det andra genomförs. Detta är naturligt och går inte att undvika. En huvudsak i sammanhanget är att arbetet tar avstamp i teologisk reflektion. Det finns ett uppdrag enligt kyrkoordningen, som har sin givna utformning. Men hur det uppdraget utförs, måste ställas i relation till vår omvärld och människors behov – andligt och existentiellt.

De föreslagna åtgärderna får effekter på verksamheten på olika sätt. Ledningsgruppen har lämnat de förslag som gruppen anser bäst möter framtida utmaningar – sett till de förutsättningar som ges. Men den fullständiga bilden av vilka konsekvenser besparingarna ger, förutsätter ett arbete med konsekvensanalyser och att synpunkter från församlingsråden inhämtas. Utvecklingsplanen avslutas med att återge några sedan tidigare påbörjade utredningar som på olika sätt berörts i arbetet, men som kräver ytterligare utredning. Det föreslås också några *nya* utredningsområden, mot bakgrund av vad som framkommit i vårens arbete.

Med ovan angivna personalbesparingar uppnås en effekt om 9,2 Mkr. Det återstår med andra ord arbete för att uppnå de 10 Mkr som krävs för att uppnå budget i balans, så att verksamhetens intäkter täcker de löpande kostnaderna. De 2 Mkr som sparas på fastighetssidan är kopplade till driften och ligger i linje med den lokalförsörjningsplan som kyrkofullmäktige nyligen antagit. Därtill finns det ett eftersatt underhåll i pastoratets fastighetsbestånd inom församlingsverksamheten som i dagsläget uppgår till ca. 99 Mkr fram till 2030, varav 60 Mkr ej ryms inom periodens budgetram. Under förutsättning att nödvändiga åtgärder vidtas för att i övrigt nå en budget i balans, skulle eventuellt en del av pastoratets disponibla kapital kunna tas i anspråk för att lösa en akut situation betr. underhållet. Detta är en av de frågor som föreslås bli föremål för ytterligare utredning. Nu föreliggande utredning presenteras för kyrkorådet den 31 maj, med sikte på remittering under sommaren. Därpå följer arbete med konsekvensanalyser och förnyad behandling i kyrkorådet september/oktober då kyrkorådet behandlar ärendet formellt och förväntas lägga fram ett förslag på inriktningsbeslut inför kyrkofullmäktiges sammanträde i november.

Innehåll

INLEDNING	9
Att vara kyrka	9
Kyrkan och Svenska kyrkan	10
Svenska kyrkan idag	10
Trender att förhålla sig till som kyrka	11
Församling och pastorat	12
Ett uppdrag in i framtiden	12
1 TIDIGARE UTREDNINGAR	13
Framtidsgruppen	13
Strukturgruppen	13
§1-gruppen och Processgruppen	14
2 FÖRELIGGANDE UTREDNING - BAKOMLIGGANDE BESLUT	15
Verksamhetsöversyn 2022 – ett utvecklingsarbete	15
Besparingskrav – personalkostnader	17
Lokalförsörjningsplan	17
Utvecklingsplan för Lunds pastorat	18
3 PROCESSEN	19
Tidplan	19
Arbetsformer	20
Kommunikation	20
Medarbetare	20
Förtroendevalda	21
4 BAKGRUNDSMATERIAL	21
Teologisk bearbetning – vilken kyrka vill vi vara i framtiden ?	21
Behoven hos människor ändrar sig i stort sett inte	21
Både och	22
Öppenhet	22
Kommunikation	22

En kyrka för alla	22
Gemenskap	22
Anpassningar behöver göras	22
Tron som en resa	22
Sammanfattningsvis	23
Omvärldsbeskrivning – hur ser pastoratet ut idag och på några års sikt?	23
Hur ser vår nuvarande verksamhet ut?	25
Verksamhetsöversynen och profileringar	25
Ekonomiska förutsättningar – hur ser situationen ut?	25
Kyrkoavgiften – utveckling av huvudintäkten	25
Resultatutveckling	26
Personal	27
Fastigheter	28
Målkapital och disponibelt eget kapital	30
Sammanfattning kring de ekonomiska förutsättningarna	31
Sammanfattningsvis kring bakgrundsmaterialet	31
5 ÖVERVÄGANDEN	32
6 VERKSAMHET – FÖRSLAG OM NODER	33
Förslag 1 Noder övergripande	33
Identifierade noder i pastoratet	35
Lunds domkyrkoförsamling	37
Helgeands församling	38
Lunds Allhelgonaförsamling	39
Lunds östra stadsförsamling	40
Norra Nöbbelövs församling	41
S:t Peters klostrets församling	42
Torns församling	43
Förslag 2-14 Noder områdesvis	43
Gudstjänster, kyrkliga handlingar, närvaro i lokalsamhället samt lärande och undervisning	43
Vuxen	44

Unga	44
Konfirmander	44
Barn och familj	44
Musik och/eller körer	44
Diakonalt centrum	45
Nätverk (kultur, samhälle, ekumenik, universitet)	45
Stiftskatedral	45
Studentpräster	45
Sjukhuskyrkan	45
”Funkis”/Personer med IF	45
Familjerådgivning	46
7 FASTIGHETER OCH LOKALER - FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER	46
Styrande faktorer i urvalet	46
Ugglan 12 (Diakonicentralens lokaler) hyrs ut	47
S:t Knuts församlingsgård sägs upp	48
Fogden 2 (Petersgården) hyrs delvis ut	48
S:t Mikael 8 (Kansliets lokaler) hyrs ut	49
Familjerådgivningens lokaler sägs upp	50
8 PERSONAL - FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER	51
9 FÖRSLAGENS EFFEKTER PÅ VERKSAMHET OCH EKONOMI	52
Effekter på verksamhet	52
Effekter på ekonomi	54
10 PÅGÅENDE UTREDNINGAR SOM FÅR EN FORTSÄTTNING	54
Brunnshög	54
Odarslövs kyrkobyggnad	54
11 FÖRSLAG PÅ NYA UTREDNINGSSOMRÅDEN	55
Organisation	55
Målkapital och disponibelt eget kapital	55
Kommunikation	56
Familjerådgivningen	56

Medlemstappet	56
Idealitet	56
AVSLUTNING	57
Vad är nästa steg?	57
Vart är vi på väg?	57

UTVECKLINGSPLAN FÖR LUNDS PASTORAT

INLEDNING

Utvecklingsplanen i Lunds pastorat handlar om att finna vägar till en budget i balans, men att göra det på ett sätt så att nackdelarna blir så få och små som möjligt, trots att relativt stora neddragningar behöver göras. Målet är att borga för att vår generation lämnar efter sig tillräckligt med resurser till kommande generationer för att Svenska kyrkan ska kunna leva vidare i Lund ytterligare minst 900 år.

Ett grundläggande konstaterande som gäller hela denna utredning är att den inte primärt är ett sätt att fördjupa det befintliga arbetet eller göra det bättre eller mer verkningsfullt. Det ligger snarare en krass verklighet bakom arbetet – en vikande ekonomi. För Svenska kyrkan är detta en mycket ovan situation. Under en mycket lång tid –framför allt under de senaste 50 åren – har Svenska kyrkan haft möjlighet att växa gällande såväl verksamhet och personal som fastigheter. Resurserna har varit stora och ständigt fyllts på. Situationen idag är mycket annorlunda. Medlemstappet är stort i hela Svenska kyrkan och så också i Lund. Det är denna situation arbetet ska ses i ljuset av – det som ofta kallas att rätta mun efter matsäcken.

I Budget 2022 (kyrkofullmäktige 2021-11-18 § 21) beslutades om en besparing på personalkostnader med 15 procent fördelat över treårsperioden 2023-2025 (undantaget begravningsverksamhet och förskolor). Detta utifrån behovet att nå en budget i balans. Det totala besparingsbehovet uppgick då till 11,1 Mkr fördelat med 3,7 Mkr per år med början år 2023.

Kyrkofullmäktige beslutade samtidigt (2021-11-18 § 14) om mål för lokalförsörjningen, däribland att anpassa lokalbeståndet så att den totala nettoårskostnaden för församlingsverksamhetens fastigheter i genomsnitt, över tid, högst motsvarar 2022 års procentuella andel på 24 % av pastoratets kyrkoavgift efter ekonomisk utjämning. För att nå detta krävs åtgärdsförslag i lokalförsörjningsplanen som motsvarar en minskad helårseffekt på 2 Mkr.

”De som har hand om kyrkans ekonomi och egendom svarar för sin förvaltning inför både Gud och människor. Förvaltarskapet måste utövas med hänsyn till hela Guds skapelse. En förvaltare måste vara pålitlig och klok och kunna svara för sin förvaltning när den granskas” (kyrkoordningen, Elfte avdelningen, inledning).

Att vara kyrka

Lunds pastorat är en del av den världsvida kyrkan och fullgör sitt uppdrag genom att ekonomiskt ansvara för de sju församlingar som hör till pastoratet, som i sin tur fullgör uppdraget att vara Kristi kyrka i Lund genom gudstjänster och verksamheter. Lunds pastorat är därigenom insatt i ett historiskt skeende och har att ansvara för att Guds Ord kommer att kunna tydliggöras i ord och handling inom pastoratets geografiska område fram till Jesus återkomst. Pastoratet står i relation till såväl Guds långsiktiga uppdrag, gett genom Svenska

kyrkan, men också till de samhällsförändringar som påverkar människor och kyrkans ekonomi.

Kyrkan och Svenska kyrkan

Kristi kyrkas uppgift är att på olika sätt verka för att Guds Ord blir såväl synliggjort som tydliggjort. Det sker genom förkunnelse, sakrament och i självutgivande handling. Så har det varit genom historien, så är det idag och så ska det vara i framtiden. Kyrkan har i uppdrag att se på världen och handla i den, mot bakgrund av att världen är Guds skapelse. En skapelse önskad och älskad av Gud, förvaltd av människor. Kyrkan har uppdraget att se på varje enskild människa som Guds skapelse. En skapelse fylld med gåvor att bruka, inte förbruka. En skapelse gjord till Guds avbild. Kyrkan har uppdraget att välsigna det goda och motverka det onda.

Kristi kyrka är *en*. Svenska kyrkan, som är en del av denna enda kyrka, har genom allt det som har hänt under tio sekler format sin egen specifika identitet som en del av Kristi kyrka. Denna utveckling är inte slutförd, utan pågår ständigt för att det som är givet genom Bibel, trosbekännelser och övriga bejakade dokument och böcker ska kunna göras förståeligt i nya situationer och i nya tider.

Sedan Uppsala möte år 1593 betecknas kyrkan som evangelisk-luthersk. Den historiska kopplingen finns genom Bibelns ord, de ekumeniska trosbekännelserna samt den Augsburgska bekännelsen. Idag vilar Svenska kyrkan på sin historiska bakgrund och nu liksom då samlas människor, av olika anledningar, i församlingar medan stiftet har tillsyn och biskopar viger till kyrklig tjänst. Kyrkan består av människor med olika nära relation till kyrkans lära och liv, men dörren inåt är ständigt öppen och ingen är utestängd från gemenskap. De kyrkliga ämbetena genom vigning, i samverkan med kyrkans demokratiska struktur, är garanterna för att kyrkans historia, arv och lära förs vidare in i framtiden.

Det som genom historien, idag och in i framtiden, med olika uttryckssätt, varit och är kyrkans centrum är Jesus Kristus. Genom bekännelse och handling tydliggörs detta centrum på nya sätt i nya tider, men ständigt mot bakgrund av vad som är givet och bejakat av kyrkan genom historien. På detta sätt har kyrkan ständigt förändrats för att i nya tider kunna bekänna Gud som skapare, Jesus som frälsare och Anden som livgivare.

Svenska kyrkan idag

Idag har Svenska kyrkan drygt 5 miljoner medlemmar, uppdelade på 13 stift. Drygt 50 % av Sveriges befolkning är medlemmar, ett medlemsantal som gör Svenska kyrkan till världens tredje största lutherska kyrka. Redan namnet *Svenska kyrkan* visar att den kyrkan har haft en genomgripande påverkan på och relation till människor och samhälle i Sverige. Svenska kyrkan har i jämförelse med andra kristna samfund en betryggande ställning i det svenska samhället. Det höga medlemstalet, kopplingen till staten och den nära relationen mellan medborgarna och kyrkan har genom historien bidragit till den nuvarande uppbyggnaden av Svenska kyrkans struktur och organisation bestående av 3 500 kyrkor, 15 000 andra byggnader, 20 000 anställda och lika många förtroendevalda.

Detta är vår historia under 1000 år. Samtidigt sker stora förändringar i en mycket snabb takt. Medlemsantalet minskar med mellan 50 000 och 100 000 personer varje år, främst beroende

på att det är fler medlemmar som avlider än som döps. Kyrkan är inte en religiös auktoritet för den enskilde på samma sätt som tidigare. Likaså minskar betydelsen som kulturbärare och samhällsaktör. Ibland säger man att Svenska kyrkan står inför en kris. Samtidigt har detta sagts om kyrkan otaliga gånger tidigare under historiens gång utan att besannas. Men tiden är ny, liksom de frågor och problem Svenska kyrkan står inför. Och som alltid behöver nya tider nya svar på gamla frågor.

Parallellt med en förändring av det samhälleliga, politiska och religiösa landskapet har sekularisering och individualisering accentuerat. I internationella undersökningar utmärker sig Sverige som ett land där just dessa begrepp hamnar högt. Sekularisering och individualisering är inte entydiga begrepp, varken i dagligt tal eller i forskarvärlden. Därför är det också svårt att klart peka på dess betydelse i Sverige och för Svenska kyrkan. En vanlig tolkning av sekularisering och individualisering pekar mot religionens bortträngning. En annan tolkning pekar i stället mot att fokus ändras så att de stora berättelserna, gemensamma bilder och religiösa auktoriteter förlorar sin mening till förmån för individuella perspektiv. Oavsett tolkning sker en fortlöpande förändring i vårt samhälle som i hög grad påverkar Svenska kyrkan trossmässigt, men i sin förlängning också krasst ekonomiskt. Det är där vi är idag.

Trender att förhålla sig till som kyrka

Analysenheten på Svenska kyrkans nationella nivå pekar förutom på ovanstående, på ett antal mer specificerade men övergripande trender globalt som på olika sätt påverkar människor och därmed också kyrkan i Lund:

- Unga är en global kraft
- Ökade ekonomiska klyftor
- Ökad klimatpåverkan
- Demokratin bromsar in
- Försämrat hälsoläge och pandemier
- Digitala hot och möjligheter
- 80 miljoner människor är på flykt

Dessa trender syns över hela jorden. Vissa av dem är tydligare i vår egen kontext, medan annat påverkar oss men kan te sig längre bort. Kontentan är dock att de alla gemensamt påverkar hur vi ser på skapelsen, samhället och mänskliga relationer. En tydlig effekt är ett ökande psykiskt ohälsotal, en annan är att det man ibland kallar ett två-tredjedelssamhälle har blivit synligt.

Vänder vi istället blicken mer specifikt mot kyrkan visar Analysenheten också på några tydliga trender som rör just Svenska kyrkan idag:

- Det finns en stor kontaktyta genom kyrkliga handlingar
- Det är färre som firar gudstjänst och ber
- Pandemin har dock visat ett digitalt trendbrott vad gäller gudstjänstfirande
- Det finns ett stort förtroende för Svenska kyrkan
- Det är fortsatt färre barn och unga som på något sätt är aktiva i kyrkan
- Svenska kyrkans bidrag till det kulturella livet är stort

- Det är färre utträden (om dock marginellt), men stadigt lägre intäkt
- En stor grupp personer kan tänka sig att arbeta som ideella inom Svenska kyrkan

Det som länkar dem alla samman är dubbelheten av ett stort förtroende och ett ökat behov, parat med lägre deltagande och sämre ekonomiska möjligheter. Kort går det alltså att säga att det glädjande nog finns ett stort förtroende för Svenska kyrkan, men att det tyvärr blir svårare och svårare för kyrkan att fylla den kostym som andra vill ge kyrkan.

Församling och pastorat

Det som skrivits ovan om kyrkan, Svenska kyrkan, trender och tendenser, härbärgeras inte i en anonym och abstrakt kyrka utan i en specifik församling bestående av människor av kött och blod. Dels människor som samlas kring Guds Ord och sakrament, dels människor som är medlemmar, men som har en mer lös koppling till församlingen.

”Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift” (kyrkoordningen, Andra avdelningen, inledning).

Ofta sägs det att församlingen är den enhet inom kyrkan där det kristna livet levs. Språket för lätt tankarna till att förstå Svenska kyrkan och dess församlingar som om de vore olika saker. Det beror på vårt språk, där *kyrka* ofta har blivit byggnaden eller det överordnade, medan *församling* beskriver det lokala. Nya testamentet använder ett och samma ord för dem båda *ekklesia*. Kyrkan går inte att skilja från dess uttrycksform församlingen. Det som gäller kyrkan – och i detta fall Svenska kyrkan – gäller i samma mån församlingen. Kyrkans uppdrag är församlingens uppdrag.

Pastoratet (i detta fall Lunds pastorat) fungerar som ett kitt mellan församlingarna och har som pastoralt område det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift. Pastoratet har det ekonomiska ansvaret för alla församlingens uppgifter /.../ (kyrkoordningen, Andra avdelningen, 2 kap.). Ibland talar man om att en församling/pastorat i Svenska kyrkan måste ha fyra ”bärkrafter”: pastoral bärkraft, ekonomisk bärkraft, demokratisk bärkraft och organisatorisk bärkraft. Här är pastoratet en viktig aktör för att möjliggöra starka och livaktiga bärkrafter även då förutsättningarna för detta inte är tillräckliga i en enskild församling.

Ett uppdrag in i framtiden

Kontentan av ovanstående är att Lunds pastorat är en del av något mycket större än sig själv – Guds mission – samt har att mycket långsiktigt fullgöra det uppdrag Gud har gett och som Svenska kyrkan utför inom pastoratets geografiska område. Detta har pastoratet framgångsrikt gjort under tio år och de sju församlingarna under långa tider dessförinnan. En viktig anledning till framgången är förvaltarskapstanken. Församlingarna tidigare, och pastoratet idag, har förvaltat de gåvor Gud bistått med på bästa sätt för en långsiktig hållbarhet. Tidigare kyrkoaktiva har planerat och hushållat så att kyrkan har kunnat hantera

historiens ständiga samhällsförändringar och ändå fortsätta att fortleva i såväl goda som svårare tider.

Idag är det dagens förtroendevalda, anställda, ideella och övriga tillhöriga som i relation till det övergripande uppdraget måste förvalta de trosrättiga, ekonomiska och materiella tillgångarna på bästa sätt för framtida generationer. En uppgift som varken är lätt eller självklar.

1 TIDIGARE UTREDNINGAR

Under de senaste 20 åren har ett antal utredningar genomförts angående Svenska kyrkan i Lund och dess framtid. Dagens situation och utredning ska läsas i ljuset av dessa tidigare undersökningar. Som tidigare sagts talar man ibland om att en församling/pastorat i Svenska kyrkan måste ha fyra "bärkrafter": pastoral bärkraft, ekonomisk bärkraft, demokratisk bärkraft och organisatorisk bärkraft. Med olika tonvikt har tidigare utredningar behandlat dessa.

Framtidsgruppen

Arbetet i den år 2005 tillsatta framtidsgruppen utmynnade i ett förslag om ombildning till fyra enförsamlingspastorat, en lösning som bedömdes långsiktigt hållbar med "rimlig närhet till ledarskap och pastoralt ansvar." Med kärnverksamheten som prioriterat område, framhöll gruppen vikten av en bibehållen kompetens. Detta med innebörden att det i framtiden kommer att finnas såväl stationära som rörliga befattningshavare, med bibehållen lokal gemenskap kring varje kyrka. I remissförfarandet framkom ett splittrat opinionsläge, såväl remissinstanserna emellan som inom framtidsgruppen. En ny arbetsgrupp tillsattes 2008, med uppgift att komplettera framtidsgruppens utredning. I gruppens slutrapport 2009 framlades inte något förslag, men konstaterades att det vuxit fram en "väsentligt tydligare benägenhet till förändringar av något slag."

Strukturgruppen

Behovet av dialog mellan kyrkoråd och dåvarande chefskollegium ledde till regelbundna samtal under ett års tid 2010 inom ramen för arbetet i den sedermera kallade Strukturgruppen. Parallellt fortskred utredningsarbetet på nationell nivå och i april samma år inbjöds alla församlingar, samfälligheter och stift att lämna synpunkter på diskussionsmaterialet *Strukturer för framtidens församling*. Den 14 juni lämnade S:t Hans, Stora Råby och Östra Torn församlingar in en framställan till stiftet om att få bilda en församling. Framställan gjordes på de tre församlingarnas eget initiativ som ett resultat av flera års samverkan. I nära anslutning till den av Strukturgruppen arrangerade arbetskonferensen "Nystart" lämnades en hemställan till kyrkonämnden om ändring i församlingsindelningen. Bakom hemställan stod ordförandena i samfällda kyrkofullmäktige, kyrkonämnden, arbetsutskottet samt ledarna för respektive nomineringsgrupp.

Förslaget om att initiera en ändrad församlingsindelning från dåvarande nio till tre församlingar, bifölls inte utan frågan remitterades för ytterligare beredning. Under tiden behandlade stiftsstyrelsen framställan från S:t Hans, Stora Råby och Östra Torn församlingar, varpå överläggningarna i pastoratet övergick till att kretsa kring tre alternativ:

en församling/ett pastorat, tre församlingar/tre pastorat, eller sju församlingar/ett pastorat. Utmaningen formulerades till att bestå i att behålla en andlig, vital miljö trots minskade resurser. I slutrapporten från Strukturgruppen våren 2011 framkom att det såväl inom som utom gruppen fanns alltför olika bilder av hur förändringsarbetet skulle gå vidare och något konkret förslag lades inte fram. Stiftsstyrelsen beslutade att tillmötesgå ovannämnd framställan och Lunds östra stadsförsamling bildades. Kort efter Strukturgruppens slutrapportering, skickade den nationella Strukturutredningen sitt betänkande på remiss - *Närhet och samverkan*, Svenska kyrkans utredningar 2011:2, med efterföljande beslut i kyrkomötet november 2012. Pastorat definierades inte längre som kyrkoherdens ansvarsområde utan som samverkansform för församlingar. De bakomliggande resonemangen bottnade i att ekonomiska och materiella resurser enbart är medel för att hantera den grundläggande uppgiften och att frågor om resursfördelning därför inte kan frigöras från frågor om mål och inriktning av verksamheten. Lunds kyrkliga samfällighet ombildades till Lunds pastorat 2014-01-01 (i juridisk mening och med utgångspunkt i lagen om Svenska kyrkan en kyrklig samfällighet).

§ 1-gruppen och Processgruppen

I januari 2012 hade kyrkonämndens arbetsutskott tillsatt en arbetsgrupp med uppdraget att utifrån Strukturutredningens huvudintentioner och teologiska/pastoral överväganden i kyrkoherdekollegiet förbereda den framtida organisationen av *Lunds pastorat*. Redan i sina inledande diskussioner enades gruppen om att inte diskutera en ändrad församlingsindelning utan att fokusera på en anpassning av organisationen till förutsättningarna 2014. Sammanfattningsvis handlade arbetet om att förbereda de lokala beslut som Strukturutredningen förväntades föranleda. Det framgick i förarbetena att mycket av den kommande organisationens utformning skulle komma att regleras i en delvis omarbetad kyrkoordning, men också att det i flera avseenden beträffande såväl verksamhet som förtroendemannaorganisation skulle finnas utrymme för varje pastorat att själv bestämma hur arbetet ska bedrivas framöver.¹ Gruppen betraktade vid avlämning av sin slutrapport i november 2012 en del frågor som färdigutredda medan en del var av mer komplicerad karaktär som krävde ett annat arbetssätt. Arbetet gick in i en ny fas som krävde inrättande av en processgrupp som skulle ägna sig åt förankring, genomförandestöd och rådgivning kring utformning av organisationen, innan konkreta förslag kunde lämnas till kyrkonämndens arbetsutskott.²

Den av kyrkorådet i november 2012 tillsatta Processgruppen identifierade under sitt arbete åtta områden att fördela ansvaret kring i en för pastoratet gemensam församlingsinstruktion: gymnasieprästverksamhet, studentprästverksamhet, Sjukhuskyrka, familjerådgivning, konsertverksamhet, konfirmandarbete, diakoni, vuxnas lärande. I ett par av dessa fördjupade sig gruppen mer ingående, medan andra betraktades mer som en riktning att arbeta vidare med när arbetet med att skapa en gemensam församlingsinstruktion väl påbörjas. Gruppen utarbetade förslag om utformning av förtroendemannaorganisationen - valbarhet, mandatperiod och sammansättning - (beslut i samfällda kyrkofullmäktige 2013-06-13 § 16), om sammanläggning till en gemensam pastorsexpedition med kyrkobokföring, förrättningsbokning och diarieföring för samtliga församlingar (beslut i kyrkonämnden 2013-03-18 § 22), och om ansvarsfördelningen (beslut i

¹ Rapport från § 1-gruppen till kyrkorådets arbetsutskott, november 2012, s.2 ff., dnr 00-2011-58/7.

² Rapport från § 1-gruppen till kyrkorådets arbetsutskott, november 2012, s. 15, dnr 00-2011-58/7.

kyrkonämnden 2013-03-18 § 23). I slutrapporten förelagd kyrkorådet 2013-09-17 § 49 framgår att olika arbetsgrupper bildats för att konkretisera tankar kring samverkansmöjligheter, på de områden som inte hann bli tillräckligt genomarbetade för att beslutas av kyrkorådet innan ombildningen till pastorat trädde i kraft 2014-01-01.³

Kyrkomötet gav i sitt beslut kring Strukturutredningen varje pastorat stort handlingsutrymme i fråga om hur samverkan utformas och gestaltas på bästa sätt för att möta framtiden. Detta med hänsyn till skilda förutsättningar i landet. Efter fem år med en gemensam församlingsinstruktion och en pastoral ledning som även innefattar pastoratgemensamma stödfunktioner, framkom inom ramen för budgetberedningens arbete hösten 2019 behov av att åter ta ett grepp kring frågan om framtiden för Svenska kyrkan i Lund.

FÖRELIGGANDE UTREDNING - BAKOMLIGGANDE BESLUT

Den föreliggande utredningen är som synes en i raden av olika utredningar som har pågått under 20 års tid. Den relaterar till dem alla på olika sätt. Men det finns några utredningar och beslut av senare datum som på ett mer tydligt sätt bildar bakgrund till föreliggande utredning – Utvecklingsplan för Lunds pastorat.

Verksamhetsöversyn 2022 – ett utvecklingsarbete

Kyrkorådet ska ha omsorg om församlingens liv och har gemensamt med kyrkoherden ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd (4 kap. 2 § kyrkoordningen). Pastoratet ska anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för församlingens verksamhet (2 kap. §§ 1 och 5, kyrkoordningen). Med utgångspunkt i detta ansvar bjöd kyrkorådet 2019-11-16 in församlingsherdar och ordförandena i församlingens råden till framtidssamtal. Utgångspunkten i samtalet var *Vilken kyrka vill vi vara 2030?* Vilken är målgruppen, hur ser omvärlden ut då, och vad betyder det för hur vi ska verka som kyrka? Ett antal utmaningar för den grundläggande uppgiften lyftes och diskuterades. Med hänsyn till vikande medlemstal konstaterades behov av att omprioritera, se över bemanning, anpassa från gamla till nya behov, utveckla samarbete/stöd över församlingsgränser och att inventera lokaler och se över användningsbehovet. En under hösten 2019 utkommen stiftsrapport visade på nedåtgående trend i dop, vigsel och begravningar. Däremot visade siffrorna på att antalet personer som deltar vid resp. kyrklig handling ökar, och betydelsen av hur vi möter människor i dessa sammanhang lyftes i samtalen. Det konstaterades att pastoratet behöver prioritera inför 2030 - vad är oundgängligt, och hur kan en framtida ansvarsfördelning i pastoratet se ut med föresatsen att alla inte behöver göra allt? En presentation av de ekonomiska förutsättningarna ur ett 10-årsperspektiv visade på trenderna; personalkostnader i en helt annan utvecklingstakt än kyrkoavgiften.

När kyrkorådet ett år senare beslutade att inleda arbetet med en Verksamhetsöversyn under 2021, tillämpades sedan en tid tillbaka anställningsstopp och vakansavdrag infördes i budgeten. Det stod klart att detta inte var åtgärder som kunde behållas på längre sikt då de slår blint i verksamheterna. Syftet med en översyn beskrevs som en åtgärd för att "få balans

³ Slutrapport från processgruppen till kyrkorådet 2013-05-28, dnr 00-2013-2/7.

mellan bibehållna höga mål, kvalitativt god verksamhet och tillgängliga resurser". Översynen skulle beskriva omfattningen av framtida verksamhet. I samråd med församlingar/enheter skulle mål, omfattning och inriktning av framtida verksamhet anpassat till resurstillgång och nya behov diskuteras, liksom möjligheterna till ökad samverkan och högre grad av självfinansiering.⁴ Med målkonferensen 2021-01-26 inleddes det ett år långa arbetet, under ledning av extern konsult, vilket utmynnade i en rapport från konsulten i november samma år.

I rapporten lämnades förslag till beslut för avgående och tillträdande kyrkoråd. Den behandlades av dåvarande kyrkorådet 2021-11-24 § 133 och överlämnades till det nyvalda kyrkorådet för vidare hantering vid ett gemensamt möte 2021-12-20. Inom ramen för Verksamhetsöversynen konstaterades att det fanns tre perspektiv som behövde belysas; strukturperspektiv, styrningsperspektiv och verksamhetsperspektiv. Hur ska ett pastorat vara organiserat för att skapa beredskap för framtiden? I rapporten lämnades inga förslag gällande struktur och organisation såvitt gäller församlingsindelning. Däremot framkom i samband med översynen tankar och önskemål om en koppling av Diakonicentralen till församling.⁵

Kyrkorådet beslutade, med rapporten som underlag, att:

- lärande ska genomsyra alla pastoratets verksamheter,
- samverkan och samarbete ska genomsyra arbetssätt och synsätt i hela pastoratet,
- utreda en eventuell församlingstillhörighet för Diakonicentralen,
- säkerställa att beslut om ekonomistyrning och procentuell minskning och gemensamt ansvar sker årligen i ordinarie budgetarbete,
- kyrkorådet aktivt ska bidra till samverkansperspektiv i framtida beslut,
- i beslut om lokalförsörjningsarbetet se helheten ihop med Verksamhetsöversyn, samt
- säkerställa att Verksamhetsöversynen årligen följs upp i november fram till år 2025.⁶

Som ett resultat av genomförd Verksamhetsöversyn behandlades i kyrkorådet hösten 2022 en utredning av Diakonicentralen. Beslutet om att påbörja en utredning sammanföll av en händelse tidsmässigt med att dåvarande diakoniföreståndare sade upp sig från sin tjänst, vilket innebar att det infann sig en möjlighet att på försök pröva om det skulle fungera i praktiken med en församlingsherde som chef. Under en period var församlingsherden i Helgeands församling tf. chef för Diakonicentralen. Sammanfattningsvis uppfattade utredarna i sitt arbete en önskan från ledningsgrupp och medarbetare om att den samlade diakonala verksamheten ska ha sin placering i församling så att det finns ett altare som verksamheten utgår ifrån. Under det som kom att bli en prövotid, upplevdes organisatorisk effektivisering och många positiva synergieffekter kopplade till det diakonala arbetet. Inom ramen för budgetarbetet framkom än tydligare önskan om att få möjlighet att vidareutveckla det arbete som påbörjats.⁷ Kyrkorådet gjorde vid sin behandling av utredningen bedömningen att en organisationsförändring skulle främja samverkan i linje med verksamhetsöversynen och beslutade att Diakonicentralen från och med 2023-01-01

⁴ Kyrkorådets protokoll 2020-09-30 § 89.

⁵ Rapport 2021-11-05, *Verksamhetsöversyn i Lunds pastorat*, dnr 1.1. P-2020-300/16.

⁶ Kyrkorådets protokoll 2021-11-24 § 133.

⁷ Förslag till kyrkorådet 2022-11-14, dnr 1.1. P-2022-261/3.

organisatoriskt tillhör Helgeands församling, med församlingsherden i Helgeands församling som chef.⁸

Besparingskrav – personalkostnader

En annan följd av Verksamhetsöversynen - med utgångspunkt i delbeslutet om att säkerställa att beslut om ekonomistyrning och procentuell minskning och gemensamt ansvar sker årligen i ordinarie budgetarbete - var i inledningen nämnda krav gällande besparing på personalkostnader med 15 procent fördelat över treårsperioden 2023-2025 (undantaget begravningsverksamhet och förskolor). När Budget 2022 beslutades uppgick det totala besparingsbehovet till 11,1 Mkr fördelat med 3,7 Mkr per år, med början år 2023. I Budget 2023 genomfördes en viss besparing. Kvarstår i dagsläget ett besparingsbehov om 10 Mkr.

I kyrkoordningen finns en målsättningsregel med innebörden att pastoratet ska ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet (47 kap. 1 §). Till detta hör bl.a. väl vårdade och underhållna fastigheter och en effektiv organisation för den verksamhet som ska bedrivas. En månad efter beslutet i november 2021 överlämnades såsom framgått ovan rapporten från den genomförda verksamhetsöversynen. Besluten av inriktningskaraktär kring samverkan och samarbete, fordrade en konkretisering. Detta blev tydligt inte minst i samband med framtagandet av lokalförsörjningsplanen.

Lokalförsörjningsplan

Ett av delbesluten vid antagandet av rapporten från Verksamhetsöversynen refererar till lokalförsörjningsarbetet och vikten av att se helheten ihop med Verksamhetsöversynen. Målen för lokalförsörjningen ska framgå av den lokalförsörjningsplan som ska finnas för alla församlingar och pastorat.⁹ Kyrkofullmäktige beslutade 2021-11-18 § 14 om mål enligt följande:

- att fastighetsbeståndet ska vårdas, underhållas och hållas tillgängligt så att det är ändamålsenligt för den verksamhet som bedrivs där, och så att de kulturhistoriska värdena beaktas och tas tillvara,
- att församlingar inom Lunds pastorat samutnyttjar lokaler över församlings- och verksamhetsgränserna för att minimera det totala lokalbehovet, samt
- att anpassa lokalbeståndet så den totala nettoårskostnaden för församlingsverksamhetens fastigheter i genomsnitt, över tid, högst motsvarar 2022 års procentuella andel på 24 % av pastoratets kyrkoavgift efter ekonomisk utjämning.

En optimal lokalförsörjning förutsätter ett ställningstagande kring vilken verksamhet som ska bedrivas ur ett längre perspektiv. För att nå av kyrkofullmäktige fastställt mål om en nettoårskostnad på max 24 %, krävs åtgärdsförslag i lokalförsörjningsplanen som motsvarar en minskad helårseffekt på 2 Mkr. Samtidigt förutsätts att det finns en lokalförsörjningsplan beslutad före sommaren 2023, för att pastoratet fortsatt ska ha möjlighet till kyrkoantikvarisk ersättning. För att få fram en plan i tid, och med hänsyn till att svaret på frågan om hur och var verksamhet ska bedrivas inte kommer att ges inom samma tidsram, beslutade kyrkorådet 2022-10-26 § 132 att uppdra åt presidiet och domprosten att fortsätta arbetet med implementering och konkretisering av pastoratets verksamhetsöversyn i

⁸ Kyrkorådets protokoll 2022-11-23 § 148.

⁹ SvKB 2018:8.

relation till lokalförsörjningsarbetet och att utarbeta en tidplan för det arbetet. Fastighetsutskottet fick samtidigt i uppdrag att omarbeta åtgärdsplanen till en mer generell inriktning.

Kyrkofullmäktige beslutade 2023-04-17 § 5 att anta föreslagen Lokalförsörjningsplan för Lunds pastorat 2019-2028. Sammanfattningsvis redogör planen för pastoratets samlade bestånd av fastigheter och inhyrda lokaler samt redovisar verksamheternas nuvarande och framtida lokalbehov gällande mark och byggnader. Kyrkobyggnadernas särställning beaktas på grund av deras unika betydelse för församlingarnas möjlighet att utföra den grundläggande uppgiften, samtidigt som de är viktiga identitetsbärare för Svenska kyrkan som organisation. Planens generella inriktning för åtgärder innebär:

1. *Öka intäkterna*
  - Hyra ut lokaler och parkeringsplatser vid församlingsbyggnader
2. *Minska utgifterna*
  - Minska fastighets- och lokalbeståndet
  - Noggrann planering och analys av investeringar
  - Säga upp flera hyreskontrakt
3. *Använda kyrkobyggnaderna*
  - Nyttja kyrkorna till så mycket verksamhet som möjligt
  - Kyrkornas särställning ska beaktas i samband med lokalplaneringen för pastoratet¹⁰

Utvecklingsplan för Lunds pastorat

I underlaget till ovannämnda uppdrag från kyrkorådet 2022-10-26 om att utarbeta en tidplan för konkretisering av Verksamhetsöversyn, framhölls att svaret på frågan om hur och var verksamhet ska bedrivas i framtiden inte står att finna i den rapport som förelades kyrkorådet i november 2021. Det skulle krävas ett annat grepp och arbetet gå in i en ny fas.

Kyrkorådet presenterades 2023-01-25 ett förslag på tidplan, som fastställdes.¹¹ Mot bakgrund av den ekonomiska situationen i pastoratet, primärt i relation till fastigheters underhållskostnader, behöver ett arbete utföras som samser de ekonomiska förutsättningarna med hur vi vill vara kyrka i framtiden och med vår önskade framtida verksamhet. Detta arbete ska förstås som ett konkret arbete som ger pastoratet möjlighet att långsiktigt verka som kyrka på bästa sätt också i framtiden. För att tydliggöra att arbetet går in i en annan, konkretare fas beslutades också att projektet skulle byta namn från *Verksamhetsplan 2022 – ett utvecklingsarbete* (i dagligt tal Verksamhetsöversyn eller VÖ) till *Utvecklingsplan för pastoratet*.¹²

¹⁰ Lokalförsörjningsplan för Lunds pastorat 2019-2028, dnr 2.6. P-2022-111.

¹¹ Kyrkorådets protokoll 2023-01-25 § 4.

¹² Förslag till kyrkorådet 2023-01-16, dnr 1.1. P-2023-24/1.

3 PROCESSEN

Arbetet med att ta fram en struktur för det kommande arbetet påbörjades under andra halvan av hösten 2022. Strukturen utmynnade i en tidplan och ett projekt, som successivt intensifierats under våren 2023. Nedan beskrivs tidplanen, arbetsformerna och hur arbetet har kommunicerats.

Tidplan

Den av kyrkorådet beslutade tidplanen för det fortsatta utvecklingsarbetet delar in projektet i faser under 2023 enligt följande:

2023-01-01 – 2023-03-01

-Framtagande av bakgrundsmaterial inom följande områden:

- Teologisk bearbetning – viken kyrkan vill vi vara i framtiden?
- Omvärldsbeskrivning – hur ser pastoratet ut idag och på några års sikt?
- Hur ser vår nuvarande verksamhet ut?
- Verksamhetsöversynen och profileringar
- Ekonomiska förutsättningar – hur ser situationen ut?

Bakgrundsmaterialet bildar - tillsammans med t.ex. FIN (Församlingsinstruktionen), verksamhetsberättelse osv. - underlag till den kommande, övergripande analys som ska svara på vilken verksamhet som ska bedrivas i framtiden och vilka lokaler som behövs för detta.

-Information i februari till medarbetare, församlingsråd och andra enheter om processen 2023.

2023-03-01 – 2023-05-15

-Övergripande analys med målet att svara på frågan om vilka konkreta åtgärder som ska vidtas för att nå budget i balans. Vad räcker resurserna till i förhållande till vilken kyrka vi vill vara, vilken verksamhet ska bedrivas och vilka fastigheter ska därmed prioriteras?

2023-05-15 – 2023-06-01

-Sammanställning av underlag från arbetet föregående tidsperiod.

2023-06-01 – 2023-09-01

-Remisstid.

2023-09-01 – 2023-10-01

-Framskrivning av formellt/formella förslag till beslut.

2023-10-01 – 2023-12-11

-Kyrkorådet och kyrkofullmäktige har sammanträde under denna tidsperiod för att fatta de beslut som krävs.

Arbetsformer

Kyrkorådet gav i samband med att tidplanen beslutades i uppdrag åt domprosten att utföra arbetet, och att tillsätta de arbetsgrupper som krävs för att genomföra projektet. Arbetet har utförts av ledningsgruppen, med extern konsult P-O Gunnarsson, (P-O Gunnarsson Ledarskap AB), som rådgivare och processledare. Kyrkorådets presidium har utgjort styrgrupp. Ledningsgruppen, som träffas varje vecka, har dedikerat vartannat ledningsgruppsmöte under våren åt Utvecklingsplanen. Extern rådgivning på specifika områden har tagits in vid behov som en del i faktainsamlingen. Det är med andra ord ledningsgruppen som, uppdelad i olika mindre grupper, arbetat fram bakgrundsmaterial under den första fasen fram till 2023-03-01. I praktiken har merparten av arbetet utförts under februari månad. De reflektioner inom varje område som fått bilda grund för det fortsatta arbetet i nästa fas, återges nedan under rubriken "Bakgrundsmaterial". Genom denna grund har det fortsatta arbetet haft något att förhålla sig till.

Därefter har det vidtagits ett analysarbete av detta material. Ledningsgruppen har under perioden från 2023-03-01 fram till 2023-05-15 haft fyra arbetsseminarier under P-O Gunnarssons ledning och även arbetat på egen hand mellan dessa tillfällen, i olika konstellationer. I analysfasen har bakgrundsmaterialet bearbetats i ljuset av uppdraget att nå budget i balans. Arbetet har tagit avstamp i fem vägledande frågeställningar:

- Hur förverkligar vi besparingar om 10 Mkr fördelat på tre år?
- Vilka fastigheter och lokaler behöver vi, med hänsyn till den verksamhet vi ska bedriva ur ett framtidsperspektiv och vad kan/bör vi avvara utifrån kravet på en optimal lokalförsörjning?
- Hur ska vi vara organiserade?
- Skulle det vara möjligt att frigöra 60-80 miljoner kronor av pastoratets tillgångar för renoveringar? När, i så fall?
- Hur kan vi minska medlemstappet?

Frågeställningarna ovan har delvis resulterat i konkreta besparingsförslag inom ramen för denna utredning (punkterna 1-2), delvis utmynnat i förslag på ytterligare utredningsområden (punkterna 3-5). De senare får utrymme i ett särskilt kapitel, se kapitel 11.

Kommunikation

Medarbetare

Det nya året inleddes med att domprosten införde veckobrev varje torsdag i syfte att nå ut till samtliga medarbetare. Brevet har också kunnat vara en kanal att nå ut med löpande information om arbetet med Utvecklingsplanen.

Den 31 januari informerades de flesta arbetslag (någon fick information något senare) av sin chef om projektet och den av kyrkorådet 2023-01-25 beslutade tidplanen inklusive hur arbetet är upplagt.

Samtliga yrkeskategorier samlades gruppvis under ett par tillfällen i februari för att reflektera kring hur kyrkan kan möta de behov som finns i framtiden för att leva som kristen eller andligt/kulturellt.

Alla arbetslag kommer i slutet av maj att informeras om det underlag som lämnas till kyrkorådet.

Information till fackliga organisationer har skett fortlöpande vid de månatliga s.k. MBL 19-informationerna.

Förtroendevalda

Ordförandena i resp. församlingsråd fick en första information kring plan och process av kyrkorådets ordförande och domprost den 15 februari. I anslutning till måldialogen den 14 mars gavs en lägesbild av pågående process. Då hade ledningsgruppen nyss avslutat sitt arbete med att ta fram ett bakgrundsmaterial och var på väg in i nästa fas med att analysera detsamma. I skrivande stund planeras ett uppföljande möte den 25 maj, som förberedelse för remisstiden (juni, juli, augusti).

Styrgruppen i form av kyrkorådets presidium har löpande informerats om arbetet, vid ordinarie presidiemöten såväl som extrainsatta sådana. Ämnet har också varit en stående informationspunkt på kyrkorådets dagordning.

4 BAKGRUNDSMATERIAL

Som beskrivits ovan har ledningsgruppen arbetat fram bakgrundsmaterial inom fem områden som ligger som en bas för detta arbete.

- Teologisk bearbetning – viken kyrkan vill vi vara i framtiden?
- Omvärldsbeskrivning – hur ser pastoratet ut idag och på några års sikt?
- Hur ser vår nuvarande verksamhet ut?
- Verksamhetsöversynen och profileringar
- Ekonomiska förutsättningar – hur ser situationen ut?

Nedan beskrivs dessa områden kortfattat och översiktligt med betoning på de reflektioner som ligger till grund för överväganden och förslag i kapitel 5-8.

Teologisk bearbetning – viken kyrka vill vi vara?

Under ett par dagar i februari samlades alla yrkeskategorier i pastoratet i olika konstellationer till samtal utifrån följande frågeställningar: Vad tror jag behövs för att kunna leva andligt/kulturellt som människa? Vad tror jag behövs för att leva som kristen i framtiden? Grupperna var Präster, Diakoner, Musiker och Pedagoger. För att föra in ett perspektiv från barn och unga på dessa frågeställningar, fördes motsvarande samtal med en grupp bestående av ca. 15 konfirmandledare. En sjätte grupp bestod av medarbetare tillhörande sådana yrkeskategorier som inte är att betrakta som profilyrken.

Behoven hos människor ändrar sig i stort sett inte

En gemensam nämnare i gruppamtalen var att människans behov för att kunna leva andligt/kulturellt eller som kristen i framtiden inte kommer att ändra sig nämnvärt. Behoven är i stort de samma, med ett undantag: behovet av trygghet förväntas öka. Trygghet gavs olika innebörd i olika grupper. Det ständiga flödet av intryck i digitaliseringens spår återkom i

många diskussioner. I den unga gruppen framhölls att människor behöver medmännisklighet, Gud, en trygg plats, kärlek, gemenskap, musik, vila, tillhörighet, syfte, samhörighet och känna mening i livet – oavsett teknisk utveckling och hur omvärlden ser ut framöver.

Både och

Framträdde i diskussionerna att Svenska kyrkan Lund behöver erbjuda både och; tradition och förnyelse. Detta utifrån att målgrupperna är olika, utifrån att man ser på sin tro på olika sätt, och utifrån att människor söker sig till kyrkan på olika vis och av olika anledningar. Men också utifrån att olika koncept fungerar olika bra i olika kontexter, sett till det som utmärker varje församling.

Öppenhet

En annan gemensam nämnare var öppenheten, vikten av ett aktivt bemötande och en tydlig kommunikation.

Kommunikation

Samtliga grupper förde ett längre resonemang kring att kyrkan har något unikt, och något mer än vad som omedelbart syns utåt, samt att detta kan bli tydligare. Den unga gruppen poängterade vikten av att under konfirmandtiden komma i kontakt med annan verksamhet också. Därigenom upprättas kontaktytor och kyrkan kan fånga unga människors intresse för sådant som är relevant efter och utom själva konfirmandtiden. Musiken har en kraft – som väg in i kyrkan för enskilda, i nätverkandet med andra samhällsaktörer och som ett uttryck som sätter människor i förbindelse med tillvarons andliga dimension.

En kyrka för alla

En kyrka för alla – detta perspektiv fanns med i alla grupper.

Gemenskap

Gemenskapen lyftes i alla grupper som representerade profilyrkerna, samt i den unga gruppen. Detta framkom inte i gruppen med icke-profilyrken, där i gengäld behovet av bredd i verksamheten fick en större betoning än i andra grupper.

Anpassningar som behöver göras

I samtliga yrkeskategorier fördes resonemang kring behovet av Anpassningar hos anställda kring arbetsformer, för att möta framtiden. Samtalen gick i lite olika riktningar kring *hur* detta lämpligen görs, baserat bl.a. på olika sätt att se på samverkan och olika bilder av grundförutsättningar såsom människors rörlighet.

Tron som resa

Det fördes också resonemang kring aspekter av tron som handlade om att tron är mer av en resa och ett äventyr än något fast, tryggt och helt bestämbart. Tron kan utmana oss, men för det behövs satsning på lärande och andlig fördjupning som kan ge näring till trons intellektuella sida.

Sammanfattningsvis

Materialet spretar, men är samtidigt mer homogent än man kanske först skulle tro. Tydligt är att innehållsfrågorna står i förgrunden, inte fastigheter, ekonomi eller liknande. Med ett undantag; den sjunkande medlemsutvecklingen nämns vid ett flertal tillfällen. Det är också tydligt att dilemman finns i förgrunden för reflektionerna, dvs. kyrkan ska vara det *och* det. Tradition *och* förnyelse, öppenhet *och* gemenskap, stillhet *och* aktivism, för den kyrkoaktiva *och* för den som inte är aktiv.

Det är också tydligt att det finns en stolthet för Svenska kyrkan – vi ska inte vara rädda att visa vad vi har. Kyrkan som motkraft är tydligt uttryckt – samtidigt som kyrkan ska vara en del av samhället. Kyrkan som en stabil och fast punkt i ett rörligt samhälle och en orolig omvärld finns också ofta med. Vad ger då dessa samtal för input in i Lunds pastorats utvecklingsarbete?

Kanske kan man säga att samtalen i de olika grupperna visar att kyrkan i Lund inte bör ha ett ansikte utan många till synes motsatta sådana. Vi ska som kyrka vara för alla. Vi är olika som människor och vi har därför olika behov. Här måste vi navigera som kyrka – och troligtvis på ett bredare sätt än vi gör idag. När det gäller det inre är vi konstruktiva, men när det gäller att möta det som ligger utanför vår omedelbara närhet, där är vi svagare. Materialet säger också att människan i grunden är sig lik över tid. Det innebär att de frågor och tankar som en människa idag bär med sig är desamma som en människa om etthundra år kommer att ställa sig. Vi kan därför redan idag ganska väl förstå vad framtidens människor kommer att önska av kyrkan. Ytterligare säger materialet att vi måste vara en kyrka inte primärt för stillhet eller kris – utan vi är en kyrka för varje människa och för hela livet. Frågan är hur det gestaltas.

Omvärldsbeskrivning – hur ser pastoratet ut idag och på några års sikt?

Arbetet med att göra en omvärldsanalys har utgått ifrån FIN och kompletterats med ny statistik och analyser hämtade från Svenska kyrkans statistik, Lunds kommuns och Lunds universitets hemsidor, samt SCB (Statistiska centralbyrån).

Lunds historia och demografiska sammansättning påverkar hur vi är kyrka i staden. När vi blickar framåt ser vi att Lund är en expansiv stad där befolkningen kontinuerligt ökar, nya bostadsområden byggs och ny teknik skapar nya arbetsplatser med internationell sammansättning. Denna utveckling beräknas fortsätta det kommande decenniet. Samtidigt står pastoratet inför en minskad ekonomi. Att som tidigare generationer bygga en kyrka där människor bosätter sig kommer inte längre vara möjligt, utan det måste vara andra sätt som vi är närvarande på i människors liv. Den rörlighet vi ser generellt i samhället, inte minst i Lund med dess många studenter, pendlare och internationella befolkning, måste också vi vara en del av, utan att tappa djupet och förankringen.

”Lund skapar framtiden – med kunskap, innovation och öppenhet” är Lunds kommuns vision. Denna ansats av framtidstro är något för Svenska kyrkan i Lund att också bära med sig. Kyrkan bär på en unik kunskap och erfarenhet av existentiella frågor, livsberättelser, riter och praktiker som hjälper människor till livsmod och hopp. Kyrkan har genom århundraden förändrats och skapat nytt, och hela evangeliet visar på nödvändigheten av en öppenhet mot varandra, Gud och skapelsen.

Slutligen kan vi kort sammanfatta några områden som denna omvärldsanalys särskilt pekat ut att reflektera mer kring:

- Hur kan vi vara närvarande i människors liv när vi inte kan ha lokaler överallt i det expanderande Lund?
- Hur är vi kyrka i en akademisk miljö med höga kvalitetskrav och hög grad av rationalitet och individualitet?
- Hur kommunicerar vi och blir uppfattade som relevanta för den i Lund särskilt stora gruppen 20-30-åringar, en grupp som i hög grad går ur Svenska kyrkan, känner låg samhörighet, och som har stor psykisk ohälsa?
- Hur tar vi bort eventuella hinder för dem som funderar på dop, konfirmation, vigsel och begravning? Tillgänglighet, kommunikation, möten.
- Hur kan vi ha en diakoni som både är flexibel och uthållig, och som stöttar människor med olika form av utsatthet: ekonomisk, social, psykisk, relationell och existentiell?

Men frågan är om det i själva verket helt enkelt är så att vi måste arbeta med det vi redan vet och som vi satt upp som mål. I församlingsinstruktionen från 2020 finns fyra fokusområden att arbeta med de kommande fyra åren:

- **Barn, ungdom och unga vuxna Lund** har en ung befolkning. Födelsehalten är höga och det är en studentstad. Rapporter visar att den psykiska ohälsan ökar bland barn och unga och många söker efter meningsfulla sammanhang. Församlingarna behöver se över i vilken mån verksamheten möter denna struktur och de diakonala och pedagogiska möjligheter denna för med sig.
- **Kommunikation** Kyrkan ska vara en tydlig röst i samhället. Frågor om människovärde, andlighet, teologi och diakoni är viktiga i kyrkans liv. Människors vardag är fylld av sociala medier och information. Det är en stor utmaning och möjlighet att nå igenom det digitala informationsbruset. Det är också en stor uppgift att bli tydlig i vilket budskap som ska kommuniceras.
- **Kontakt och relation** Kyrkans liv är dess relationer med tron i centrum. Goda erfarenheter av gudstjänster, kyrkliga handlingar, konfirmation, diakoni och ideellt arbete är centrala och avgörande för att motivera människors tillhörighet i kyrkan. Utmaningen är att öppna upp för människors möjlighet till ideellt engagemang, att skapa meningsfulla gemenskaper och att skapa förutsättningar för befriande och livgivande möten människor emellan.
- **Andligt sökande** I en individualistisk tid står människor alltmer ensamma med sina livs- och trosfrågor. En följd av detta är att andlig språklöshet och okunskap om kristen tro blir alltmer utbredd. Språk, traditioner och sedvänjor kan vara såväl hinder som tillgångar. Kyrkan behöver engagerande forum där existentiella, andliga och teologiska erfarenheter och frågor kan fördjupas och speglas mot Bibelns berättelser. Svenska kyrkan i Lund ska prioritera samtal, dialog och undervisning för alla åldrar.

Hur ser vår nuvarande verksamhet ut?

För att kunna göra prioriteringar utifrån teologisk bearbetning, omvärldsanalys och ekonomiska förutsättningar, är det nödvändigt att skaffa sig en överblick av nuvarande verksamhet, i den del den går att mäta. Med hjälp av hemsidor, bokningsprogram och samtal med verksamhetsansvariga har ledningsgruppen fått en god bild av sådant som antalet huvudgudstjänster och tidpunkt för dessa, samt hur tillgängligheten betr. kyrkliga handlingar ser ut. Det finns rikligt med vardagsgudstjänster och de flesta församlingar har någon form av verksamhet riktad mot skolor, samt barn och familj. Konfirmandgrupper erbjuds på de flesta ställen. Den diakonala verksamheten består i huvudsak av grupper för daglediga.

Vuxenverksamheten består av studiegrupper och föredragskvällar. Kör- och musikliv är stort. Lunds Allhelgonaförsamling är ensam om sin profil "Funkis" och Domkyrkan är unik i sin roll som katedral och hela stiftets kyrka. Utöver detta finns specialistkompetenser av olika slag. Mycket av verksamheten är likartad i församlingarna. Män saknas i verksamheten och ofta åldern 20-55 år, om man undantar körsångarna.

Verksamhetsöversynen och profileringar

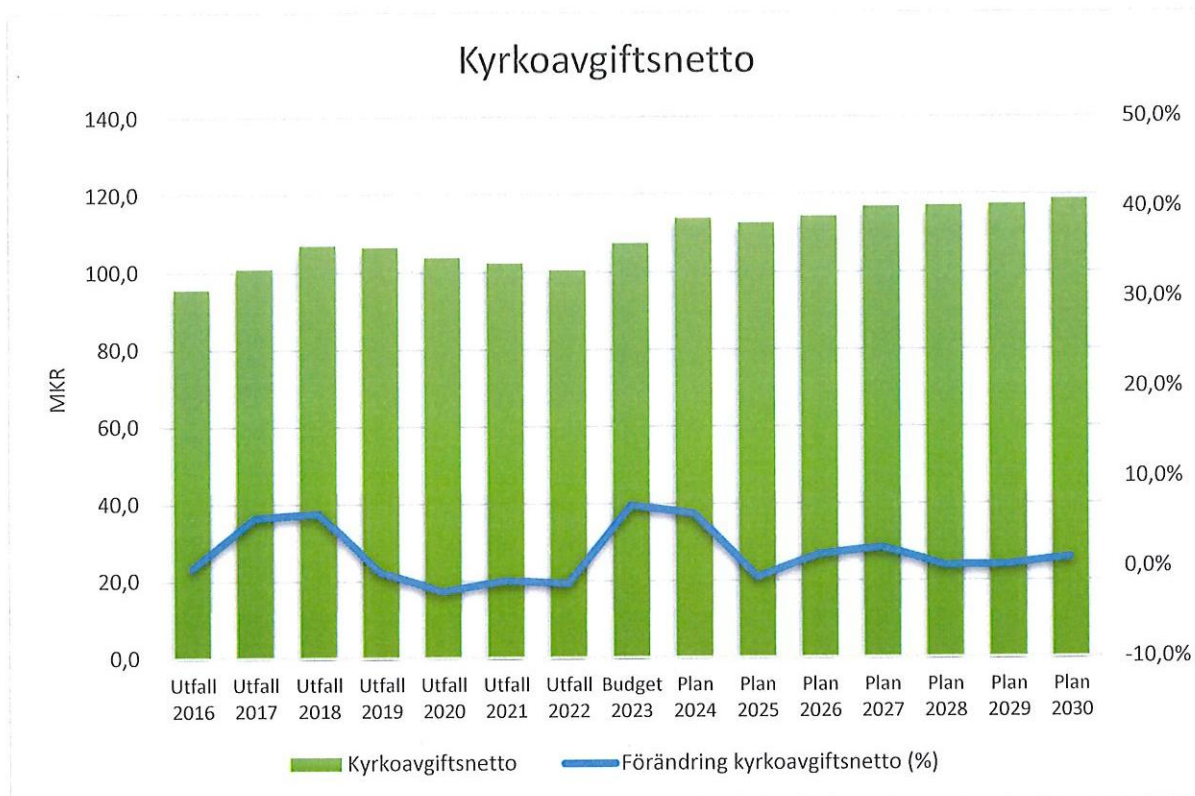
En annan del i arbetet med att ta fram bakgrundsmaterial har varit att beakta det utvecklingsarbete som gjordes under 2021 (*Verksamhetsöversyn 2022 – ett utvecklingsarbete*) och det underlag som överlämnades till tillträdande kyrkoråd i december 2021 för vidare bearbetning under 2022 och framåt.

Under processen bearbetade och svarade arbetslagen och församlingsråden vid två tillfällen, våren och hösten 2021, på några frågeställningar. Vid första tillfället handlade det om att vara kyrka efter pandemin och om sådant som är viktigt att bevara, skapa eller lämna. Vid andra tillfället rörde frågorna samverkansmöjligheter och vad som är omistligt i respektive församling. Utgångspunkten för samtalen var att allt inte är möjligt att göra i alla församlingar när vi står inför en allt kärvare ekonomisk situation. Utifrån de inlämnade svaren togs i januari 2022 två-tre huvudprofiler i respektive församling fram. Detta arbete har nu legat till grund för en djupare reflektion kring vad en sådan profilering skulle innebära, för församlingarna och för pastoratet som helhet.

Ekonomiska förutsättningar – hur ser situationen ut?

Kyrkoavgiften – utveckling av huvudintäkten

Kyrkoavgiften är pastoratets huvudsakliga intäkt. Storleken på kyrkoavgiften avgörs av antal tillhöriga, beslutad avgiftssats samt beskattningsunderlaget hos pastoratets medlemmar. Diagrammet nedan beskriver utvecklingen av kyrkoavgiftsnetto, d.v.s. kyrkoavgiften efter ekonomisk utjämning, under perioden 2016-2030. Kyrkoavgiftsprognosen baseras på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) bedömning av skatteunderlagets utveckling. Till detta har lagts en justering för effekten av en fortsatt medlemsminskning enligt kyrkokansliets långtidsprognos över medlemsutvecklingen som fanns att tillgå 2022-12-15. Kyrkoavgiftssatsen antas ligga kvar på nuvarande nivå om 0,97 kr.

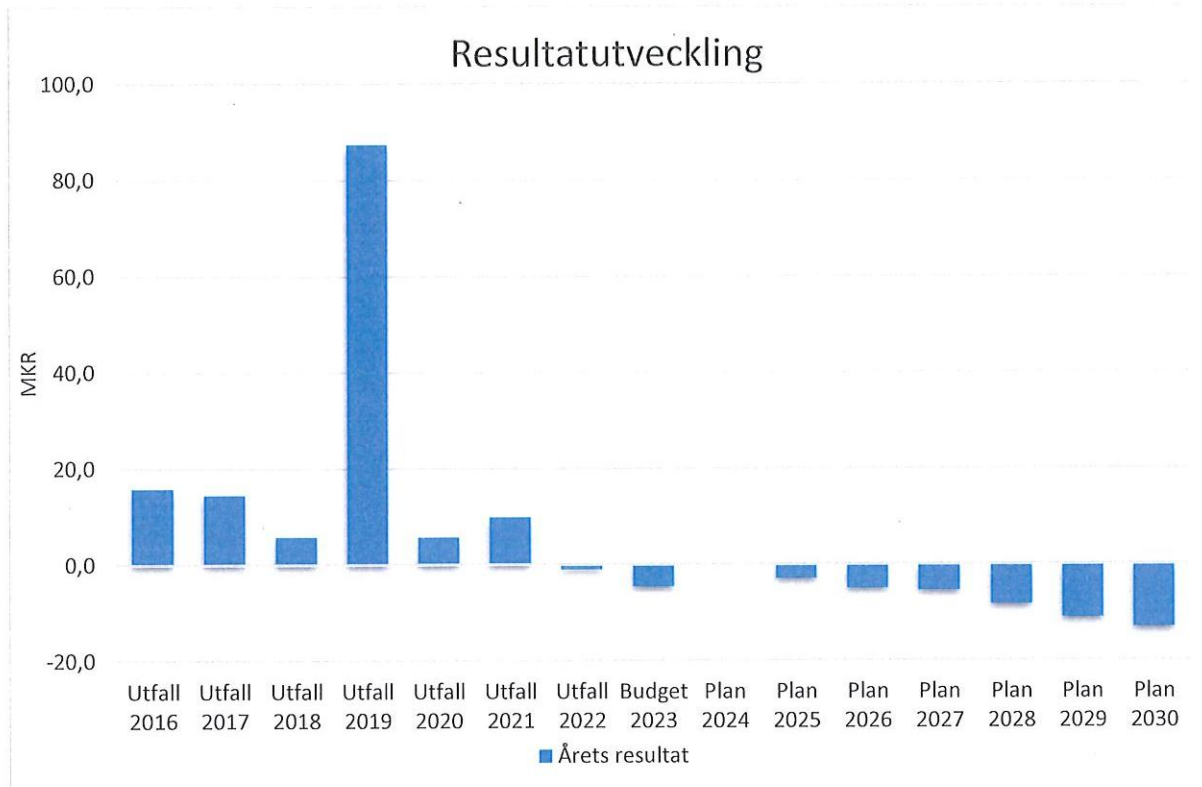
Efter ett gott intäktsutfall åren 2023-2024 är prognosen för kyrkoavgiften därefter avplanande fr o m 2025 och framåt.

Resultatutveckling

Rådande kostnadsläge samt förväntad ökningstakt för såväl lönekostnader som övriga kostnader innebär att prognosticerad intäktsutveckling inte täcker förväntad kostnadsutveckling, vilket avspeglas i en negativ resultatprognos för kommande år. Diagrammet nedan visar pastoratets resultatutveckling med utfall 2016-2021 samt budget och prognos för påföljande år.

Resultatprognosen visar på tilltagande negativa resultat och åskådliggör därmed behovet av kostnadsanpassningar i verksamheten.

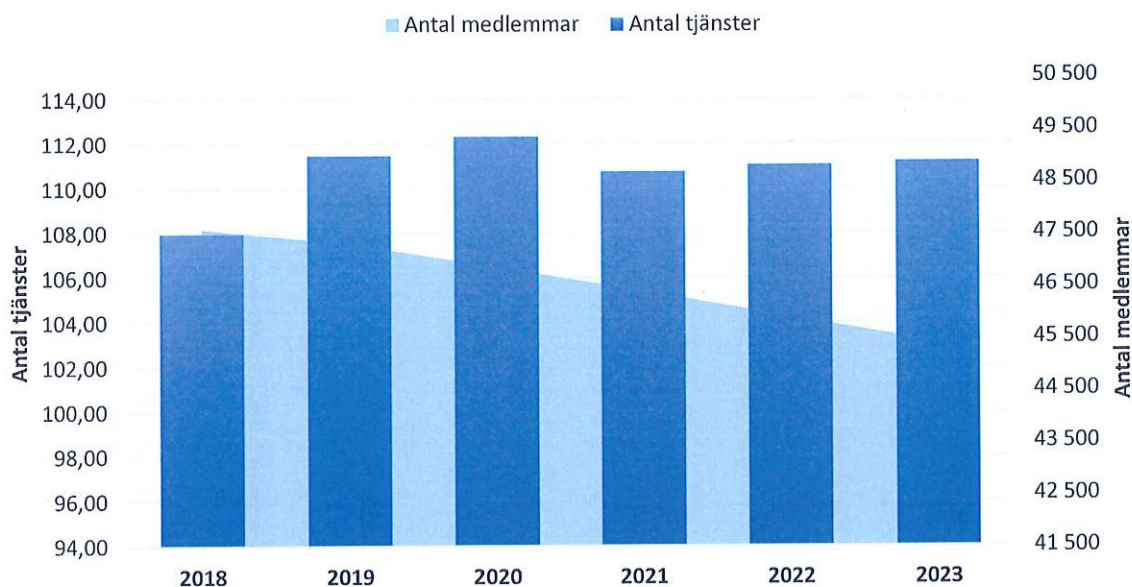

Personal

Av pastoratets totala kostnader utgörs cirka 60 % av personalkostnader.

Medlemsutveckling i relation till utveckling av antalet tjänster i församlingsverksamheten
 Det senaste decenniet har antalet medlemmar i Lunds pastorat minskat med i genomsnitt 1 % per år, motsvarande knappt 500 personer per år. Samtidigt med denna medlemsutveckling har det under perioden 2018 – 2023 gjorts en utökning av antalet tjänster inom församlingsverksamheten motsvarande en ökning om 3 %.

LUNDS PASTORAT FÖRSAMLINGSVERKSAMHET

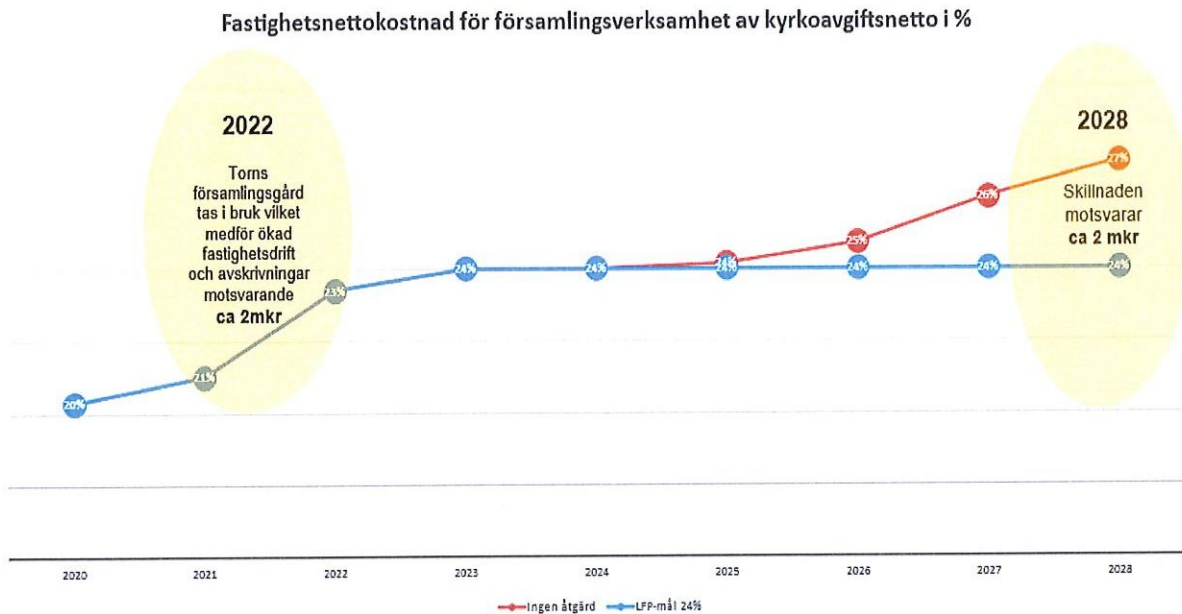

Fastigheter

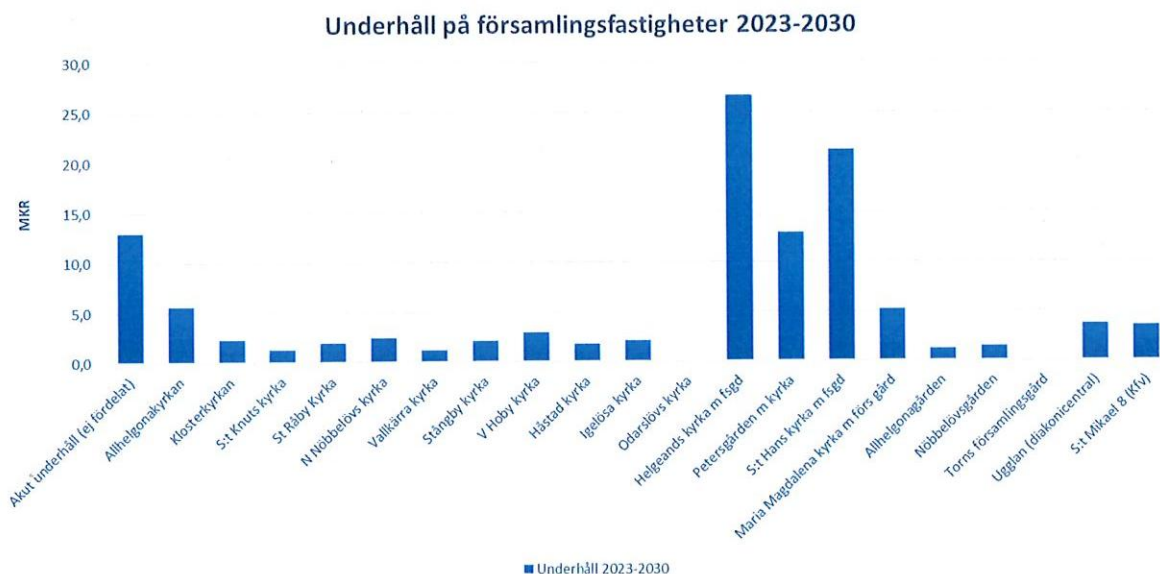
Bilden nedan visar att kostnaden för drift, avskrivningar och inhyrda lokaler ökar markant inför 2025. Avskrivningarna håller totalt sett en relativt jämn nivå under denna planeringsperiod medan framförallt driftkostnaderna kommer att öka. Intäkterna för fastigheterna kommer primärt från uthyrning av parkeringsplatser samt från hyresintäkter från såväl intern som extern förskoleverksamhet.

Diagrammet nedan visar en prognos för den kostnadsutveckling som kommer att ske om inga åtgärder vidtas.

En samlad bild av det totala underhållsbehovet för pastoratets fastigheter är framtagen under 2022. Det eftersatta underhållet visas i bilden nedan. Tre av pastoratets församlingsgårdar från 1960-talet sticker ut som särskilt kostnadsintensiva. Tillsammans bedöms kostnaderna för att avhjälpa det eftersatta underhållet i dessa byggnader uppgå till 60 mkr. Detta rymms inte inom fastighetsavdelningens budgetram om 24 % av kyrkoavgiftsnetto, utan behöver i så fall tillskjutas under perioden. Tillskjutning av medel för det eftersatta underhållet bör endast ske om nödvändiga beslut fattas för en budget i balans – som i sin tur syftar till att säkerställa en långsiktig resurshushållning.

Målkapital och disponibelt eget kapital

Enligt kyrkoordningens bestämmelser ska pastoratet ha en "god ekonomisk hushållning" i sin verksamhet. Begreppet ska ligga till grund för resonemanget om nivå på målkapital och eget kapital.

En god ekonomisk hushållning innebär att:

- verksamhetens intäkter täcker de löpande kostnaderna
- det finns ett budgeterat överskott för oförutsedda utgifter
- det finns ett budgeterat sparande för större fastighetsunderhåll och andra framtida åtaganden

Den effektiva förvaltningen ska fortsätta "med evigheten som perspektiv". Ambitionen måste därför vara att varje generation ska bära sina egna kostnader.

Pastoratets målkapital ska utgöra en betryggande ekonomisk buffert i syfte att kunna möta förändringar i omvärlden utan att hamna på ekonomiskt obestånd eller tvingas till akuta nedskärningar eller kraftiga avgiftshöjningar.

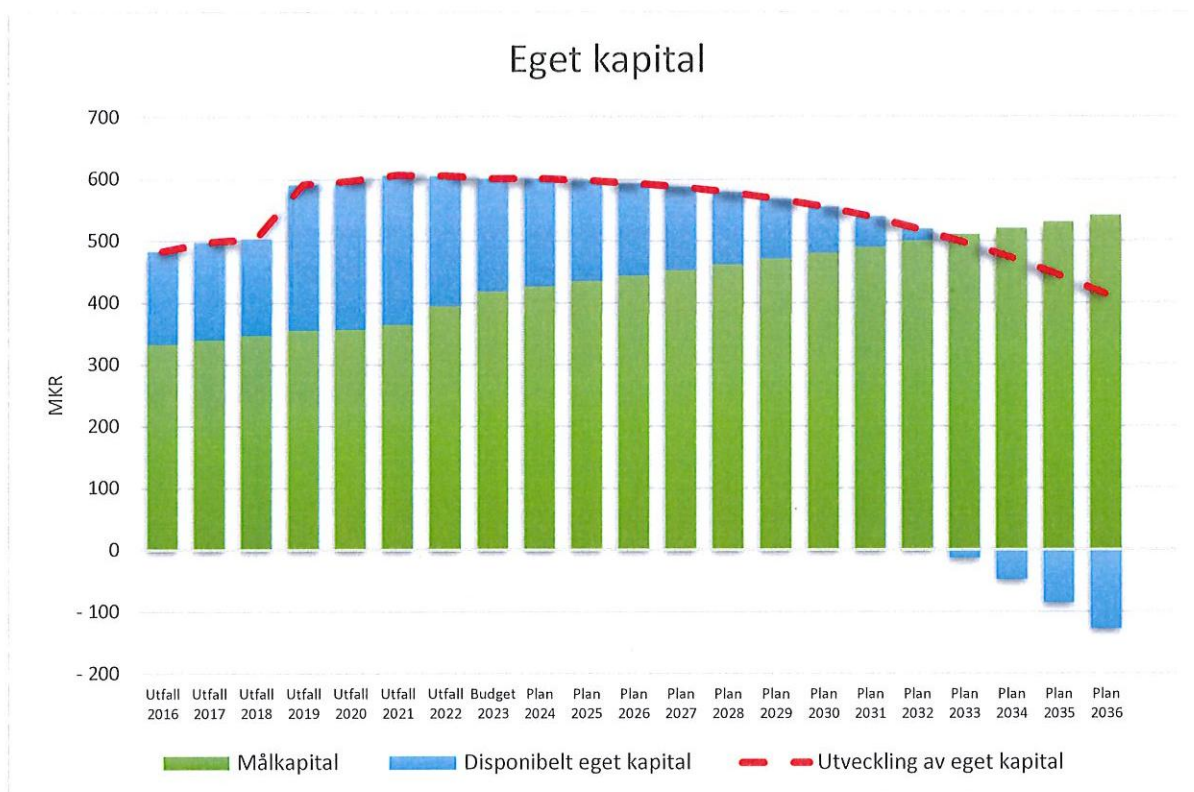
Nedan diagram visar utvecklingen av det egna kapitalet samt utveckling av målkapitalet utifrån nuvarande beslutad nivå om inga åtgärder vidtas för att uppnå en budget i balans. Som framgår av diagrammet är den disponibla delen av det egna kapitalet förbrukad år 2033. Därutöver kommer nivån på det egna kapitalet understiga den beslutade nivån för målkapitalet vid denna tidpunkt varvid kyrkoordningen i sådant fall kräver att en åtgärdsplan upprättas. Det ska dock betonas att god ekonomisk hushållning innebär att pastoratet i normalfallet inte ska behöva hamna i ett läge där det blir nödvändigt med upprättande av en åtgärdsplan enligt kyrkoordningens bestämmelser.

Åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans ligger inom kyrkorådets ansvarsområde och ska vara en naturlig del av styrelsearbetet. Detta innebär att kyrkorådet har ett ansvar för att vidta åtgärder i tid och inte genom passivitet skjuta kostnader på framtiden.

(KRED 2023:2 Målkapital – Anvisningar och beräkningsmodell, sid. 11)

Sammanfattning kring de ekonomiska förutsättningarna

Kyrkoavgiften som är pastoratets huvudsakliga intäkt visar på en avplanande trend framöver. Samtidigt ökar pastoratets kostnader genom: hög inflation, stigande personalkostnader och ett stort fastighetsbestånd med stort underhållsbehov och ökande driftkostnader. Pastoratet har i grunden en god ekonomi men anpassning krävs för att i ett långt perspektiv vara den kyrka vi vill vara.

Sammanfattningsvis kring bakgrundsmaterialet

Sammanfattningsvis pekar bakgrundsmaterialet på ett stadigvarande medlemstapp och en därigenom svagare ekonomi i pastoratet. Materialet visar också på stora kostnader kopplat till pastoratets fastigheter. En viktig poäng i materialet är att Lunds pastorat pastoralt sett bör vara uppbyggt enligt två linjer. Det vill säga den ska sträva efter öppenhet *och* gemenskap, stillhet *och* aktivism, tradition *och* förnyelse o.s.v. Pastoratet ska sträva efter att vara en bred kyrka tillgänglig för många. Vidare pekar omvärldsanalysen på att det som redan står i pastoratets FIN som prioriterade områden också skulle kunna hålla inför framtiden: 1. Barn, ungdom och unga vuxna. 2. Kommunikation. 3. Kontakt och relation. 4. Andligt sökande. Verksamheten idag är bred och täcker in såväl det församlingsnära som det utåtriktade. En poäng som går att ta med sig från den tidigare verksamhetsöversynen är arbetet med profilering inom pastoratet.

5 ÖVERVÄGANDEN

Fram till nu har skrivelsen behandlat bakgrundsmaterial och själva processen. I det följande kommer i stället överväganden och förslag att stå i förgrunden. Några övergripande slutsatser av stor vikt som går att dra av ovanstående bakgrundsmaterial är:

- Vi ska förvalta de gåvor vi fått att förvalta på bästa sätt så att vi ger kommande generationer möjlighet att forma kyrkan i Lund utifrån de situationer de kommer att stå i.
- Vi måste rätta vårt utbud och våra verksamheter utifrån de ekonomiska förutsättningar som getts oss.
- Ovanstående innebär att vi måste tänka i nya banor när det gäller hur vi är kyrka idag och i framtiden. En del av det som har fungerat fram till nu kommer inte självklart att vara gångbart i framtiden.
- Förtroendet för Lunds pastorat och efterfrågan på vårt arbete är stort.
- Vi ska som kyrka dels verka som folkkyrka med låga trösklar och för den breda gruppen människor, dels verka för den mindre grupp människor som söker gemenskap och relation till Ordet och sakramenten på ett särskilt sätt.
- De livsfrågor människor brottas med är universella och oberoende av tid – det innebär att vi kan planera långsiktigt.

Vad kommer att krävas av oss, för att detta ska kunna realiseras i pastoratet?

Ledningsgruppen har här vid olika tillfällen fört diskussioner och gjort överväganden. Nedan vill vi peka på några saker och också senare visa på hur vi kan komma dit.

- För att kunna fortsätta att ha en bredd av utbud och verksamheter, i en ekonomiskt svår tid, och för att kunna axla rollen av att vara folkkyrka såväl som gemenskapskyrka bör olika församlingar ha olika inriktningar, såväl gudstjänstmässigt som verksamhetsmässigt. Tillgängligheten i staden samt människors stora mobilitet borgar för att det kan fungera.
- Sammanhållningen fås bland annat genom att det "byggs bryggor" mellan församlingar genom utökad samverkan. Det innebär också att grupper inte blir inkrökta i sig själv utan att man också möter Guds överraskande tilltal utifrån.
- Lunds pastorat är tvunget att kraftsamla sina resurser i befintliga lokaler (men kanske också hitta helt nya former att vara kyrka, som är ekonomiskt försvarbara).
- Idag riktar sig en stor del av verksamheten mot de grupper av människor som har "nära till kyrkan", dvs. medelklass, akademiskt och andligt intresserade. Men hur är vi kyrka också för de medlemmar som inte tillhör dessa grupper? Satsningar på verksamheter som inte direkt är knutna till gudstjänst eller det kristna inre livet är ett exempel. Ett annat är satsning på kommunikation och ett tredje att kyrkan tydligare finns med i samhällsliv och debatt.
- Det diakonala perspektivet är mycket viktigt i ett samhälle som idag dras isär på ett mer tydligt sätt än vad som har synts tidigare.

Ovanstående har bäring på hur ledningsgruppen resonerar i relation till såväl verksamheter, och i dess förlängning till personalsituationen, som till fastigheter. Vi menar att en stor del av ovanstående kan göras genom att inom befintlig organisation skapa, vad vi kallar "noder".

Det innebär att låta församlingar ha olika tyngdpunkter i sin verksamhet, det vill säga de blir noder för viss verksamhet. Det behöver inte betyda att man inte alls gör det som inte ingår i noden, men att det inte är ett prioriterat område. Nedan beskriver vi mer i detalj vad detta innebär, vilka konsekvenser det får för verksamheten och hur vi tänker oss att det sker rent praktiskt. Med konsekvenser menas i det här sammanhanget en beskrivning per församling (se sidan 37 och framåt) som tydliggör vilken verksamhet som får större fokus, vilken som får mindre fokus, och vad som eventuellt försvinner. Det återstår att göra en konsekvensanalys. Enligt av kyrkorådet fastställd tidplan ska utredningens förslag skickas på remiss av kyrkorådet, vilket betyder att de synpunkter som framkommer i remissförfarandet behöver inväntas innan arbetet med att göra en konsekvensanalys kan ta vid.

Att skapa noder i pastoratet är alltså det grepp som ledningsgruppen förespråkar som en initial åtgärd för att hantera ett fortsatt gott utbud av gudstjänst och verksamhet i en svagare ekonomisk situation. Förutom arbetet med noder ser vi dessutom ett flertal andra fält som bör bearbetas snarast inför framtiden, men som kräver vidare arbete. Dessa områden finns listade och kort beskrivna sist i denna skrivelse, under rubriken "Förslag på ytterligare utredningsområden". Förslaget om att skapa noder, följs av ett antal delförslag kring *identifierade* noder. Därefter följer ett kapitel med förslag på åtgärder betr. fastigheter och lokaler. Slutligen kan konstateras att med identifieringen av prioriterade verksamhetsområden och ändrad inriktning på verksamheten, följer att lokaler nyttjas på annat sätt. Detta ger i sin tur möjlighet till besparingar på personalsidan. Några av förslagen fordrar ett djupare resonemang, se respektive beskrivning av noderna i respektive församling. Det gäller Helgeands församling som nod för Diakonalt centrum (förslag 8), uppsägningen av S:t Knuts församlingsgård (förslag 16) och uthyrningen av S:t Mikael 8 (förslag 18). Den gemensamma nämnaren för dessa förslag är att det finns bakomliggande premisser och/eller att förverkligande av förslagen förutsätter att andra förändringar sker.

6 VERKSAMHET – FÖRSLAG OM NODER

Förslag 1 Noder övergripande

Förslag 1

Församlingarna blir noder för någon eller några verksamheter som på dessa ställen får en starkare ställning, medan annat istället tas bort helt eller får svagare fokus. Det som försvagas eller tas bort på vissa ställen flyttar då istället över till en eller några andra församlingar som i sin tur blir noder för just den verksamheten.

Under arbetet har ledningsgruppen lyssnat in det som den teologiska analysen visar, d.v.s. att Svenska kyrkan i Lund bör gå på två spår parallellt. Det ena handlar om att stärka den enskildes tro och bygga församlingsgemenskap, det andra handlar om att vara en folkkyrka, d.v.s. vara samhällsnära, öppen och tillåtande också för de som sällan eller aldrig går på gudstjänster eller verksamheter, men ändå är medlemmar i Svenska kyrkan. För att ha

ekonomiska möjligheter till dessa båda spår, menar ledningsgruppen, att varje församling inte kommer att kunna göra "allt". En inriktning och/eller uppdelning av verksamheter mellan församlingar kommer att vara nödvändig. Samtliga församlingar kommer med andra ord att bli noder för någon eller några verksamheter som på dessa ställen får en starkare ställning, medan annat i stället får svagare fokus. I något fall kan det vara så att en viss verksamhet flyttar över till någon eller några andra församlingar som då blir noder för just den verksamheten.

Förslaget i det här kapitlet har utvecklats ur det arbete med profiler som gjordes i församlingsråd och arbetslag inom ramen för verksamhetsöversynen 2021/2022. Vilken verksamhet som får en starkare ställning i vilka församlingar, bottnar i vad som framkommit i en analys av bakgrundsmaterialet samt i vad de olika församlingarna har för starka verksamhetsområden redan idag. På vilket sätt detta kommer till uttryck i respektive församling utvecklas nedan. Nod ska alltså förstås som både centra (det blir en kraftsamling av en viss verksamhet i en viss församling) och förgrening (olika noder samverkar med varandra för att täcka upp för varandra, men också för att hjälpa till att utveckla varandra).

Den ekonomiska situationen är den överskuggande anledningen till att detta föreslås. Samtidigt är ledningsgruppen övertygad om – vilket också omvärldsanalysen visar – att ett av flera kännetecken för Lund är att det finns en hög förväntan på kvalitet i det som sker. Detta märks i såväl skolor som i föreningslivet och på andra ställen. Detta gäller då självklart också det som sker i pastoratet och i de verksamheter som församlingarna bedriver. Noderna blir därmed också en kvalitetssäkring och ger möjlighet till att utveckla profiler trots begränsade resurser.

Det är viktigt att notera att några essentiella saker för församlingslivet även fortsättningsvis kommer att ligga på *alla* församlingar (delvis beroende på att det ingår i församlingens uppdrag enligt bestämmelser i kyrkoordningen). Först och främst ett fullödigt gudstjänstliv med söndaglig gudstjänst i varje församling. Detta kan sedan också utökas med övrigt gudstjänstfirande med utgångspunkt i församlingens profil. Kyrkliga handlingar är ytterligare något som också fortsättningsvis kommer att utföras i varje församling. Varje församling kommer också att fortsätta att ha en stark närvaro i lokalsamhället, liksom att varje församling också blir en nod för lärande och undervisning. Hur detta tar sig uttryck kan dock skilja sig åt mellan församlingarna.

Självklart finns det också nackdelar eller svårigheter med att utveckla noder. En sådan är att det inom Svenska kyrkan traditionella församlingsbegreppet, där varje församling gör allt, inte blir lika tydligt. För vissa är det kontinuiteten och det lokala som är avgörande för engagemanget. Medan det för de som aktivt söker sig till olika aktiviteter inte spelar samma roll. Denna fråga behöver vi arbeta vidare med.

En annan sak som ett utvecklande av noder kan medföra är att det kan upplevas som att familjer splittras upp då verksamhet för olika åldrar förläggs i olika noder. Detta är dock inte tanken. Det är så redan idag att församlingar inte har en heltäckande verksamhet. Människor rör sig därför mellan församlingar, vilket innebär att vi kommer att arbeta för att alla ska hitta något i sin församling. Det handlar alltså i allt väsentligt inte om att ta bort verksamhet utan om att kraftsamla kring viss verksamhet.

Identifierade noder i pastoratet

Ledningsgruppens analysarbete har lett till att nedanstående noder har identifierats som relevanta och utvecklingsbara inom pastoratet. Ett viktigt påpekande är; att en viss församling inte är nod för ett visst område innebär inte alltid att denna verksamhet inte alls utförs inom församlingen – den är bara inte extra prioriterad. En annan viktig faktor är att det finns områden som pastoratet inte ensamt råder över betr. innehåll och utformning. Exempelvis så är det givet att det är Lunds domkyrkoförsamling, som är nod för "Stiftskatedral". Men det är en såväl självklar som kännetecknande del av församlingens uppdrag på sådant sätt att det behöver framgå. En del av syftet med noderna är också att skapa en helhetsbild över den verksamhet som bedrivs och/eller ska stärkas mot bakgrund av vad ledningsgruppen kommit fram till under utredningsarbetet.

Under arbetet med att ta fram profiler i januari 2022 gjordes reflektioner kring vad som är omistligt i respektive församling. Kursiverade områden nedan har betraktats som omistliga i den bemärkelsen att samtliga församlingar måste vara noder för dem. Ledningsgruppen har därtill utvecklat arbetet med profiler, i ljuset av vad som framkommit i bakgrundsmaterialet och det besparingskrav som nu finns. Detta arbete har inneburit att följande noder identifierats:

<i>Gudstjänst</i>	<i>-samtliga församlingar</i>
<i>Kyrkliga handlingar</i>	<i>-samtliga församlingar</i>
<i>Närvaro i lokalsamhället</i>	<i>-samtliga församlingar</i>
<i>Lärande och undervisning</i>	<i>-samtliga församlingar</i>

Vuxen	-Lunds domkyrkoförs. -Lunds Allhelgonaförs. -Lunds östra stadsförs.
Unga	-Lunds Allhelgonaförs. -Norra Nöbbelövs förs.
Konfirmander	-Lunds domkyrkoförs. -Lunds Allhelgonaförs. -Lunds östra stadsförs. -Norra Nöbbelövs förs. -Torns förs.
Barn och familj	-Lunds östra stadsförs. -Norra Nöbbelövs förs. -S:t Peters klostets förs. -Torns förs.

Musik och/eller körer	-Lunds domkyrkoförs. -Lunds Allhelgonaförs. -Lund östra stadsförs. -Norra Nöbbelövs förs. -Torns förs.
Diakonalt centrum	-Helgeands förs.
Nätverk (kultur, samhälle, ekumenik, universitet)	-Lunds domkyrkoförs.
Stiftskatedral	-Lunds domkyrkoförs.
Studentpräster	-Lunds domkyrkoförs.
Sjukhuskyrkan	-Lunds Allhelgonaförs.
"Funkis"/Personer med IF (intellektuell funktionsnedsättning)	-Lunds Allhelgonaförs.
Familjerådgivning (framtida plats bör utredas)	-Lunds Allhelgonaförs.

En beskrivning av ovanstående ur ett församlingsperspektiv ger nedanstående bild:

Lunds domkyrkoförsamling <i>Gudstjänst</i> <i>Kyrkliga handlingar</i> <i>Närvaro i lokalsamhället</i> <i>Lärande och undervisning</i> Nätverk: kultur/samhälle/ekumenik/ universitet Stiftskatedral Studentpräster Vuxen Konfirmander Musik och/eller körer	Helgeands församling <i>Gudstjänst</i> <i>Kyrkliga handlingar</i> <i>Närvaro i lokalsamhället</i> <i>Lärande och undervisning</i> Diakonalt centrum	Lunds Allhelgonaförs. <i>Gudstjänst</i> <i>Kyrkliga handlingar</i> <i>Närvaro i lokalsamhället</i> <i>Lärande och undervisning</i> Konfirmander Unga Sjukhuskyrkan "Funkis"/Personer med IF Vuxen Musik och/eller körer Familjerådgivning (framtida plats bör utredas)
Lunds östra stadsförs. <i>Gudstjänst</i> <i>Kyrkliga handlingar</i> <i>Närvaro i lokalsamhället</i> <i>Lärande och undervisning</i> Barn och familj Musik och/eller körer Konfirmander Vuxen	Norra Nöbbelövs förs. <i>Gudstjänst</i> <i>Kyrkliga handlingar</i> <i>Närvaro i lokalsamhället</i> <i>Lärande och undervisning</i> Konfirmander Musik och/eller körer Barn och familj Unga	S:t Peters klostets förs. <i>Gudstjänst</i> <i>Kyrkliga handlingar</i> <i>Närvaro i lokalsamhället</i> <i>Lärande och undervisning</i> Barn och familj

Torns församling <i>Gudstjänst</i> <i>Kyrkliga handlingar</i> <i>Närvaro i lokalsamhället</i> <i>Lärande och undervisning</i> Barn och familj Konfirmander Musik och/eller körer		
--	--	--

Familjerådgivningens verksamhet är idag förlagd till Lunds Allhelgonaförsamling. Med anledning av det förslag som lämnas om att säga upp lokalerna längre fram i utredningen, återstår det att se vilken församling som på *längre sikt* blir nod för arbetet. Se vidare kapitel 11 med förslag på ytterligare utredningsområden.

I det följande finns en närmare beskrivning av respektive församling som nod för olika områden. I slutet av kapitlet framgår i kortform vad detta innebär i termer av konkreta förslag.

Lunds domkyrkoförsamling

I katedralen prioriteras ett regelbundet och mångfaldigt böneliv med dagliga gudstjänster och utrymme för den enskildes andakt. Vikten av att värna bönen och den andliga växten lyfts fram i den inledande analysen inom ramen för utvecklingsplanen. Högmässan med rik liturgi och kör- och orgelmusik är central. Gudstjänstlivet i sin helhet ska präglas av bredd och ge fördjupning. Alla kyrkliga handlingar ska kunna firas i Domkyrkan. Domkyrkan är nod för ekumenisk samverkan inom gudstjänst och diakoni. Möjligheter till koncentration på musikens område finns genom samverkan mellan innerstadskyrkorna.

Kyrkorummet i sig är en nod i staden. Generösa öppettider och personal närvarande i rummet är av stor betydelse för att människor ska ha tillgång till sin katedral. Samarbeten med många olika aktörer välkomnas. Vi strävar efter gästfrihet och möten där olikheter ryms. Att ingå i och skapa nätverk med bland annat kulturliv, samhälle och universitet är ett profilområde för Domkyrkan som svarar mot pastoratets ledord, närvarande. När vi kraftsamlar i pastoratet är detta ett uppdrag som domkyrkoförsamlingen särskilt utvecklar. Här nås en bred grupp av människor och kyrkan som resurs blir synlig. Kommunikationen är en del av detta synliggörande. Nätverksprofilen präglar även studentpräster och polispräst.

Domkyrkans historia fogar in staden och individen i en lång berättelse. Under ett år har domkyrkan upp emot 700 000 besök. Genom guideverksamhet och pedagogisk verksamhet med fokus på skolprogram vill vi ge så många som möjligt, även de som kanske annars inte har kontakt med kyrkan, kunskap om kulturarvet och om tro och teologi. Analysarbetet i utvecklingsplanen visar på behovet av detta. Genom nätverksarbete och visningar där kulturarv, tro och teologi vävs samman har Domkyrkan en särskild möjlighet att komma i kontakt med människor som sällan eller aldrig firar gudstjänst eller deltar i verksamhet.

Vuxenlärande effektiviseras i samverkan med Allhelgonaförsamlingen med fokus på föreläsningar och öppna program som berör samtidsfrågor och bejakar trons intellektuella sida. När det gäller pilgrimsarbetet finns redan ett samarbete med Klosterkyrkan.

Domkyrkan är stiftets katedral och har ett stiftsuppdrag. Vigningsgudstjänster och andra stiftsgudstjänster och samlingar äger rum här. Domkyrkorådets ansvar för domkyrkan och samverkan vid renoveringar och andra utvecklingsprojekt är del av livet i och vid katedralen. I Domkyrkan och Domkyrkoforum hålls stiftsfortbildningar. Pilgrimsprästen har ett stiftsuppdrag.

Förändringarna innebär att profilpräster i högre utsträckning kommer att behöva tas i anspråk för församlingsprästuppgifter. Det vuxna lärandet sker i samverkan med Allhelgona och Klosterkyrkan. Antalet samtalsgrupper minskar. Konferensverksamheten minskar. Andakter på äldreboende planeras pastoratsgemensamt.

Helgeands församling

Helgeands församling föreslås bli diakonal nod genom att Diakonicentralen flyttar sina lokaler till Helgeands församling. Att Helgeands församling ska vara en diakonal nod i Lunds pastorat är rotat både i Helgeands församlings utveckling och i själva idén bakom Diakonicentralens verksamhet. Helgeands församling har fått sitt namn från det gamla Helgeandshuset som låg utanför tullarna i Lund och rymde hjälpverksamhet för sjuka och behövande. Under de drygt 50 år som församlingen har varit aktiv har ett starkt diakonalt engagemang varit en röd tråd i verksamheten. Två av Lunds mest utsatta områden – Klostergården och området runt Karhögs torg, ligger inom församlingen. De som söker sig till församlingens gudstjänster och verksamhet kommer från olika samhällsskikt, men många har ett diakonalt behov. Församlingslivet i Helgeand har aldrig skett i en renodlad medelklassmiljö som är fallet i flera församlingar i Sverige.

Diakonicentralens verksamhet i Ugglanhuset är ungefär jämngammal med Helgeands verksamhet på Klostergården. Mycket av idéerna som låg till grund för verksamheten kom via diakonen och tidigare föreståndaren Bert Jönsson och hämtades från Sjömanskyrkan i Rotterdam, en kyrka som varit en hjälpande hand till de mest utsatta i Rotterdams hamn.

Genom att det diakonala perspektivet kopplas till ett altare kan ett möte ske som fördjupar både gudstjänsten och diakonin. Detta stämmer väl med grundintentionen med Diakonicentralen och Helgeands församling. Att ritens betydelse och hur vi måste arbeta med de frågorna är även en tydlig ström i de teologiska samtalen. Under diakonernas teologiska samtal sades det: *Sverige har blivit otydligt när det kommer till riter*. Det finns ett djupt teologiskt incitament att arbeta med denna fråga och koppla ritens fördjupning till det diakonala perspektivet för att gudstjänsten också ska få kropp i världen och inte leva ett eget liv vid sidan av vår karitativa verksamhet. Ett praktiskt steg i den riktningen kan också vara att placera sinnesromässan i Helgeand.

Tanken med den diakonala noden i Helgeand är således att skapa ett möte mellan gudstjänstliv och diakoni. Det finns många sådana exempel som slagit väl ut. SKUT (Svenska kyrkan i utlandet) har nämnts, andra är Clara kyrka i Stockholm och Maria kirke i Köpenhamn.

Att Diakonicentralens verksamhet knyts till ett altare är dock inte samma sak som att det diakonala arbetet bara blir en angelägenhet för Helgeand, lika lite som att arbetet i Ugglanhuset är en angelägenhet endast för domkyrkoförsamlingen, bara för att det ligger där.

Idag utnyttjas Ugglanhusets yta till ungefär 30%. Många rum är oanvända och den vackraste salen i huset är klädförråd. Köket är i minsta laget. Detta skapar en frustration och en broms mot att utveckla verksamheten. Genom att istället optimera Helgeands lokaler kan man skapa ett funktionellt centrum för den diakonala verksamheten. Kyrkorummet hamnar nära cafédelen och skapar därmed rum både för stillhet och fördjupning samt samvaro och social kontakt. I källaren finns möjlighet att eventuellt utveckla något slags härbärke under årets kalla månader. Idag används Helgeands församling mest på kvällar och helger och Diakonicentralen på vardagar fram till kl. 14. Genom att samköra dessa verksamheter i en lokal optimerar man verksamheten ekonomiskt, samtidigt som djupa synergieffekter kan uppnås när församlingsliv och det diakonala perspektivet hålls ihop på ett tydligare sätt.

Ur verksamhetssynpunkt skapas med flytten av Diakonicentralen utrymme till en möjlig förstärkning av det diakonala arbetet i Lund i stort, även om det i dagsläget inte står klart hur detta ska komma till uttryck. Därav benämningen av Helgeand som nod för "Diakonalt centrum". Klart är att den verksamhet som bedrivs inom ramen för Diakonicentralen idag, får nya, långsiktigt hållbara lokaler som ger *den* verksamheten andra möjligheter än vad som finns på Ugglan.

Lunds Allhelgonaförsamling

Lunds Allhelgonaförsamling är i hög grad en församling där såväl de församlingsaktiva som de sporadiska besökarna kommer från olika delar av staden och till och med från olika delar av stiftet. Med Allhelgonakyrkan väl synlig på långt håll och i staden, och närheten till sjukhuset, har kyrkobyggnaden en viktig funktion. Generösa öppettider bereder möjlighet för bön, en stunds stillhet och för att uppleva den mycket uppskattade arkitekturen. Genom att kyrkan används för skolavslutningar, examenshögtider, och stora konserter, skapas kontaktytor som är viktiga även i andra möten med människor. Många har en relation till kyrkan. Den är flitigt använd för kyrkliga handlingar även för dem utanför pastoratet. Förutom det rika musik- och konsertlivet pågår i kyrkobyggnaden även en del av församlingsverksamheten.

De noder som Lunds Allhelgonaförsamling kommer att fokusera på är musik, konfirmander och ungdomar, personer med IF, Sjukhuskyrkan och vuxna. Musiklivet i Lund är starkt och uppskattat. Allhelgonakyrkan har stora möjligheter för musikaliska uttryck och rymd att ta emot många människor. Här ges såväl mindre konserter, som stora oratorieverk, senast Matteuspassionen. De söndagliga högmässorna innehåller rikligt med musik och körer, och konfirmand- och ungdomsverksamheten har musikinriktning. Ungdomar med musikintresse har en stark hemvist här, med öppna träffar, ungdomsband och ledarutbildningar.

Att vara kyrka för och med personer med IF har en lång tradition i församlingen samtidigt som arbetet ständigt utvecklas och breddas. Åhuslägret har sin bas i församlingen och är stiftets enda konfirmandläger anpassat för ungdomar med IF. I församlingen finns en unik

kompetens som ofta tas tillvara av Lunds stift, andra stift, nationell nivå och Specialpedagogiska skolmyndigheten.

I församlingen ligger såväl sjukhuset som stora delar av universitet. Det finns i församlingen ett tydligt intresse för såväl akademiska som existentiella ämnen som väl kan tas tillvara genom såväl bibelgrupper och teologiska föredrag, som öppna och mer slutna samtal om livets stora frågor. Att ansvara för vuxnas lärande i bred bemärkelse är en del av det Allhelgona ser som sitt uppdrag.

Familjerådgivningen är en viktig del av församlingens arbete när det gäller att visa betydelsen av Svenska kyrkans verksamhet också för de som sällan eller aldrig firar gudstjänst eller deltar i verksamhet. Genom familjerådgivningen visar församlingen att man gör sådant som sträcker sig utanför detta. Familjerådgivningen blir ett uttryck för självtutgivande handling utan baktankar.

I och med denna process så minskar Allhelgona verksamheten för barn under konfirmandåldern och viss diakonal verksamhet.

Lunds östra stadsförsamling

Lunds östra stadsförsamling är stadsdelskyrka såväl i etablerade som i nya stadsdelar och områden i Lund. I församlingen finns bostadsområden där generationerna har avlöst varandra under tid liksom bostadsområden där den första generationens boende precis har flyttat in eller snart kommer att flytta in. Detta innebär att Lunds östra stadsförsamling innehåller en stor bredd i åldrar och boendekonstellationer som också ständigt förändras. I de etablerade områdena finns ofta en stark lokal förankring till den närmast liggande stadsdelskyrkan. De som nu flyttar in upplevs mer rörliga i förhållande till vilken kyrka man besöker.

Församlingens ambition, är att tillsammans med EFS vara närvarande här och nu, i glädje och sorg, och skapa mötesplatser för människor i alla åldrar som bor och vistas i dess närhet. Det diakonala arbetet bygger på god kännedom om såväl äldre som nya områden. Församlingen vill verka för ett aktivt gudstjänstliv med mycket kör och musik, där ideella genom en försonande mångfald får vara med och bära. I förhållande till demografin är det viktigt för församlingen att fortsätta erbjuda vuxenverksamhet (om än i förminskad utsträckning), dels för att anknyta till den lokala kyrkan, dels för att tillgodose behov hos de församlingsbor som inte har lätt för att ta sig till andra delar av pastoratet. Utifrån statistik, en väl fungerande verksamhet, tradition i kyrkorna och annan fakta i bakgrundsmaterialet till föreliggande utredning ser vi dock att barn- och familjeverksamheten framgent bör inta en särställning i församlingen. Församlingen bedriver flertalet riktade verksamheter och insatser gentemot barnfamiljer och ungdomar för att skapa en naturlig koppling till kyrkan, för att ta missionsbefallningen och Jesu budskap om barnen i centrum på allvar, och för att fler människor ska välja att bli döpta, konfirmerade och vara en del av den världsvida kyrkan. Konfirmationsarbetet blir en viktig förlängning i arbetet med att ta barns och ungas andliga längtan på allvar genom att kunna erbjuda möjlighet till konfirmandverksamhet i den församling och kyrka man har fått anknytning till.

Ungdomars behov fortsätter att ta plats i församlingen men visst arbete, såsom gymnasieverksamhet och ungdomsverksamhet, kan till större del få vara resultat av samarbete mellan församlingar i pastoratet. I den väl etablerade och betydande körverksamheten, vilken rör sig över såväl barn- och familj som vuxenverksamhet, skapas möjlighet att nå ett stort antal församlingsbor - såväl de som besöker övrig verksamhet, som de som inte gör det. Församlingen har med andra ord ett tydligt fokus på att vara såväl en gemenskapskyrka där den trosmässiga gemenskapen byggs, och att vara en folkkyrka med låga trösklar och öppen för alla, så som bakgrundsmaterialet menade var vägen att gå för Lunds pastorat.

En uppsägning av S:t Knuts församlingsgård i linje med lokalförsörjningsplanen, skulle innebära att S:t Knuts kyrka utvecklas till ett mångfunktionellt rum så att en del verksamhet fortsättningsvis kan bedrivas där. Det kan inrättas arbetsplats/arbetsplatser i kyrkan på ambulerande basis och därigenom säkerställas ett öppet och välkomnande kyrkorum med möjlighet att möta personal. Därtill finns utrymme i församlingens övriga kyrkor och församlingsgårdar för verksamhet och arbetsplatser. Den verksamhet som är knuten till samarbetskyrkan EFS kan fortgå i S:t Knuts kyrka, och även få utrymme i den av EFS tidigare nyttjade Maria Magdalena församlingsgård. Att göra på detta sätt borgar för att gudstjänstfirandet vid S:t Knuts kyrka också fortsättningsvis kan firas och utvecklas. Dessutom kan även skilda verksamheter knutna till S:t Knuts kyrka bedrivas vidare. För exempel på hur kyrkorummet också kan användas för verksamhet se t.ex. biskop Johan Dalmans bok *Högt i tak i heliga rum*. Bakgrundsmaterialet till nu föreliggande utredning pekar också på att pastoratet måste finna vägar att vara kyrka också när det inte är möjligt att ha lokaler i området.

Norra Nöbbelövs församling

Norra Nöbbelövs och Tornes församlingar präglas sedan ett antal år tillbaka av samverkan såtillvida att församlingarna delar församlingsherde, har gemensamma personalmöten samt att medarbetare delar sin tjänstgöring mellan församlingarna. Det sistnämnda görs inte bara av de som på pappret är anställda i båda församlingarna utan de flesta tjänsteinnehavarna tjänstgör på olika sätt i båda församlingarna. Verksamheten är upplagd utifrån att medarbetarna ingår i ett stort arbetslag i stället för två små, vilket generar många fördelar.

Norra Nöbbelövs församling är en stadsdelsförsamling i stadens utkant med såväl blandad bebyggelse som större industrier inom församlingens gränser. Här finns de gamla gårdarna tillsammans med områden som växt fram de senaste 60 åren. Belägen i församlingens utkant i den gamla byn finns kyrkan som blev färdig 1901. Denna kyrka ersatte en 1100-tals kyrka som revs då den blev för liten. Kyrkan är öppen dagligen för bön, ljuständning och en stunds eftertanke. Gudstjänst firas olika dagar varje vecka och kyrkliga handlingar erbjuds regelbundet, något som kommer att ske även framöver.

Under de kommande åren ses ett generationsskifte i flera områden i församlingen, enligt kommunens befolkningsstatistik från 2020 är 50 % av befolkningen under 40 år. Församlingen har under en lång tid haft ett rikt konfirmandarbete med ett stort ungdomsarbete som följd, områden som församlingen också kommer att bli nod för enligt föreliggande förslag. Konfirmandarbetet är en resurs för hela pastoratet då det lockar ungdomar från hela staden. Församlingen är också nod för många körer som erbjuds alla

åldrar och för människor med olika sångvana, samt för barn- och familjearbetet. Hand i hand med detta går skolarbete och samverkan med lokala organisationer. Att arbetet med unga är centralt i församlingen stämmer väl överens med bakgrundsmaterialets förståelse av att unga är en viktig grupp inom pastoratet.

Ovanstående inriktning kommer att medge litet utrymme för vuxenfördjupning framöver vilket innebär att församlingen kommer att hänvisa de som önskar detta till de församlingar som är noder för område Vuxen.

S:t Peters klostrets församling

Den omfattande barn- och familjeverksamheten är mötesplats och kyrka för barn och de vuxna som ingår i barnens liv – alltså barn- och familj i vid bemärkelse. Församlingen är en väletablerad nod för kyrkans barn- och familjeverksamhet i Lund, ett område som också bakgrundsmaterialet till föreliggande utredning pekade ut som centralt. I Petersgårdens kyrka är barns deltagande i första rummet. Det finns en röd tråd med öppet hus under både vardagar och söndagar. Under de timmar som öppet hus pågår finns möjlighet att delta i gruppaktiviteter riktade mot olika åldrar. All barn- och familjeverksamhet är såväl dopuppföljning som en väg till dop. Mässa med små och stora är en del av denna öppna verksamhet.

I församlingen finns ett internationellt, ideellt engagemang som bidrar till de öppna verksamheterna och gudstjänstlivet.

Det finns ett diakonalt perspektiv i hela barn- och familjeverksamheten som inte är bundet till närvaron av vigd diakon. Måltiderna ger möjlighet till samtal med dem som deltar. Öppen verksamhet är en viktig kontaktyta där samtal förmedlas vidare till diakoni och familjerådgivning. Fördjupade själavårdssamtal och vidare diakonalt stöd bygger alltså ofta på ett första möte i den öppna verksamheten. Med Helgeands församling som diakonal nod kan ett fördjupat diakonalt samarbete växa fram mellan församlingarna. Sinnesromässorna hör samman med Diakonicentralen och när Helgeands församling utvecklas som diakonal nod är det naturligt att de förs över dit.

Klosterkyrkans historia, arkitektur och yttre miljö är en viktig resurs i lärandet som bör få uppmärksamhet i hela Lund. En utveckling av församlingen som nod för lärande i kontakt med skola och förskola kan bygga vidare på den pedagogiska och teologiska kompetens som finns inom åldersgruppen.

Pilgrimsverksamhet och annan andlig fördjupning för vuxna har större potential att utvecklas inom domkyrkoförsamlingen. Domkyrkan som nod för lärande behöver alltså inkludera Klosterkyrkan. Guidningar för vuxna i och utanför Klosterkyrkan kan bli en del av Domkyrkans kompetensområde på liknande sätt som att pilgrimsvandringar har Klosterkyrkan som ett naturligt mål. Det gäller även gruppverksamhet för andlig fördjupning.

Klosterkyrkans gudstjänstliv sker i kontinuitet med församlingens äldsta historia. Dit kommer många vid tacksägelser för avlidna. Många kyrkliga handlingar sker i Klosterkyrkan. Detta knyter samman församlingen väl med vikten av att underlätta och finnas med i ett andligt sökande, som framhålles i bakgrundsmaterialet till nu föreliggande utredning.

Torns församling

Torns församling är en traditionell landsortsförsamling bestående av sex mindre byar med varsin kyrka. Sockenkyrkorna, förutom Odarslövs kyrka, används i huvudsak till gudstjänster och kyrkliga handlingar och är ofta öppna dagtid för besök och enskild bön, något som kommer att ske även framöver. Stångby stationssamhälle där den nybyggda församlingsgården ligger är enligt kommunens hemsida den av kommunens orter där befolkningen kommer att öka procentuellt mest, med 32 %, fram till 2028.

Enligt samma hemsida är medelåldern på 31 år den lägsta i kommunen, vilket märks i församlingens verksamhet. Till församlingen hittar många barn med eller utan föräldrar i olika åldrar, till allt från babycafé, after school, körer, ungdomsgrupper och konfirmandverksamhet. Församlingsrådet har sedan tidigare beslutat att församlingsgården är barnens huvudsakliga gudstjänstplats.

Mot bakgrund av vad som framkommit i bakgrundsmaterialet i form av bl.a. omvärldsanalys och fakta om demografisk utveckling bör Torns församling bli nod för områdena Konfirmander samt Barn och familj. I detta ligger fortsatta kontakter med skola och andra samhällsaktörer. Församlingen kommer vidare att satsa på sin konfirmandverksamhet och sina körer. Att Torns församling har en särart i Lunds pastorat som landsortsförsamling finns också tydligt med i reflektionerna kring hur vi är kyrka i lokalsamhället.

Ovanstående inriktning kommer att medge litet utrymme för vuxenfördjupning framöver vilket innebär att församlingen kommer att hänvisa de som önskar detta till de församlingar som är noder för område Vuxen.

Förslag 2-14 Noder områdesvis

Nedan återges i termer av konkreta förslag det som framkommit i närmast föregående avsnitt, där församlingarna beskriver hur noderna kommer till uttryck – i resp. församling och i samverkan församlingarna emellan. Ovanstående är med andra ord ett resultat delvis av något som redan påbörjats i den tidigare genomförda Verksamhetsöversynen 2021/2022, delvis av ett analysarbete som pågått våren 2023 inom ramen för nu föreliggande utredning. När det anges att en eller flera församlingar *blir* nod/noder, så handlar det mestadels om att stärka ett redan pågående arbete (utifrån den riktning som bakgrundsmaterialet gett oss) och inte om att påbörja något alldeles nytt i den bemärkelsen.

Gudstjänster, Kyrkliga handlingar, Närvaro i lokalsamhället samt Lärande och undervisning

Förslag 2

Samtliga församlingar blir noder för Gudstjänster, Kyrkliga handlingar, Närvaro i lokalsamhället samt Lärande och undervisning.

Vuxen

Förslag 3

Lunds domkyrkoförsamling, Lunds Allhelgonaförsamling och Lunds östra stadsförsamling blir noder för Vuxen.

Unga

Förslag 4

Lunds Allhelgonaförsamling och Norra Nöbbelövs församling blir noder för Unga.

Konfirmander

Förslag 5

Lunds domkyrkoförsamling, Lunds Allhelgonaförsamling, Lunds östra stadsförsamling, Norra Nöbbelövs församling, och Torns församling blir noder för Konfirmander.

Barn och familj

Förslag 6

Lunds östra stadsförsamling, Norra Nöbbelövs församling, S:t Peters klostets församling och Torns församling blir noder för Barn och familj.

Musik och/eller körer

Förslag 7

Lunds domkyrkoförsamling, Lunds Allhelgonaförsamling, Lunds östra stadsförsamling, Norra Nöbbelövs församling och Torns församling blir noder för Musik och/eller körer.

Diakonalt centrum

Förslag 8

Helgeands församling blir nod för Diakonalt centrum.

Nätverk (kultur, samhälle, ekumenik, universitet)

Förslag 9

Lunds domkyrkoförsamling blir nod för Nätverk (kultur, samhälle, ekumenik, universitet).

Stiftskatedral

Förslag 10

Domkyrkan är Stiftskatedral. Detta är reglerat bl.a. i kyrkoordningen. På sidan 37 i utredningen finns ett förslag på beskrivning av Lunds domkyrkoförsamling som nod för detta.

Studentpräster

Förslag 11

Lunds domkyrkoförsamling blir nod för Studentpräster.

Sjukhuskyrkan

Förslag 12

Lunds Allhelgonaförsamling blir nod för Sjukhuskyrkan.

"Funkis"/Personer med IF (Intellektuell funktionsnedsättning)

Förslag 13

Lunds Allhelgonaförsamling blir nod för "Funkis"/Personer med IF (Intellektuell funktionsnedsättning).

Förslag 14

Lunds Allhelgonaförsamling blir nod för Familjerådgivning.

Med noderna ovan ges en riktning betr. möjliga besparingsåtgärder på personalsidan. Nedan presenteras först de besparingsmöjligheter som ledningsgruppen funnit vid sin genomlysning betr. fastigheter och lokaler.

7 FASTIGHETER OCH LOKALER – FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER

Styrande faktorer i urvalet

I avsnittet om Lokalförsörjning ovan beskrivs de av kyrkofullmäktige beslutade förutsättningarna för arbetet med pastoratets lokalförsörjning. Kyrkofullmäktiges mål för Lokalförsörjning ger en tydlig riktning för arbetet. Beslutet pekar på vikten av att samutnyttja lokaler för att minimera det totala lokalbehovet och att pastoratets lokaler ska vara ändamålsenliga för verksamheten.

Antagen lokalförsörjningsplan beskriver en generell åtgärdsplan för hur pastoratet ska gå till väga för att nå de beslutade målen. Den totala kostnaden för fastighets- och lokalbeståndet ska anpassas för församlingsverksamheten, så att den inte överstiger 24 % av pastoratets kyrkoavgift efter ekonomisk utjämning. Inom denna ram ska fastighetsbeståndet vårdas och underhållas så att de kulturhistoriska värdena bevaras. Pastoratet ska verka för att öka intäkterna, minska kostnaderna och använda kyrkobyggnaderna till så mycket verksamhet som möjligt. Planens generella inriktning har beskrivits i kapitel 2 ovan och upprepas nedan;

1. *Öka intäkterna*
  - Hyra ut lokaler och parkeringsplatser vid församlingsbyggnader
2. *Minska utgifterna*
  - Minska fastighets- och lokalbeståndet
  - Noggrann planering och analys av investeringar
  - Säga upp flera hyreskontrakt
3. *Använda kyrkobyggnaderna*
  - Nyttja kyrkorna till så mycket verksamhet som möjligt
  - Kyrkornas särställning ska beaktas i samband med lokalplaneringen för pastoratet

En annan styrande faktor betr. vilka lokaler som har diskuterats inom ramen för nu föreliggande utredning har varit kyrkobyggnadernas särställning. Kyrkobyggnadernas särställning ska beaktas på grund av deras unika betydelse för församlingarnas möjlighet att utföra den grundläggande uppgiften, samtidigt som de är viktiga identitetsbärare för Svenska kyrkan som organisation. Samtliga kyrkor inom pastoratet är skyddade enligt

4 kap. KML (kulturmiljölagen, Kulturmiljölagen (1988:950)). Samtliga kyrkobyggnader uppförda och kyrkotomter tillkomna före utgången av år 1939 omfattas av tillståndsprövning enligt 4 kap. 3 § KML. För tillståndspliktiga kyrkor, kyrkobyggnader, begravningsplatser och kyrkotomter gäller att de ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värden inte minskar samt så att deras utseenden och karaktärer inte förvanskas.

Omkring år 1990 gjordes en större genomgång av de kyrkor som uppförts efter år 1939. Riksantikvarieämbetet RAÄ bedömde då att drygt 80 av dessa hade ett sådant kulturhistoriskt värde att de borde omfattas av bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML, vilket resulterade i ett beslut 1990-04-19 att dessa skulle omfattas av tillståndsprövning. I beslutet motiveras att det gjorda urvalet är restriktivt och endast omfattar kyrkor som har ett särskilt intresse genom hög konstnärlig eller arkitektonisk kvalitet eller som exempel på en viss teologiskt betingad gestaltning. Till beslutet hör en lista över de kyrkor beslutet gäller och bland dem finns både Helgeandskyrkan och S:t Hans kyrka i Lund. För Helgeandskyrkan och S:t Hans kyrka gäller alltså att inga väsentliga ändringar får göras utan tillstånd från länsstyrelsen. Några exempel på att krav på tillståndsprövning för kyrkobyggnader, uppförda efter 1939, som omfattas av kravet på tillståndsprövning, har upphävts eller reducerats har inte gått att finna. Endast i extremfall när kyrkor brunnit/totalförstörts har skyddet upphävts. Tillståndskravet följer fastigheten oavsett vem som står som ägare.

För flera av pastoratets församlingsgårdar finns möjlighet att lokaloptimera. Flera av de förslag som följer nedan leder till lokaloptimering genom att pastoratets egna lokaler nyttjas på ett yteffektivare sätt. Förslag på lokaloptimering gäller primärt Helgeandsgården, S:t Hans församlingsgård och Petersgården.

Andra premisser i sammanhanget har varit att frågor om bemanning och lokaler är förknippade med varandra. En del av de förändringar som föreslås längre fram i utredningen kring personal förutsätter att verksamhet flyttas från ett ställe till ett annat, vilket innebär att lokaler frigörs. En förändring av lokalutnyttjandet förutsätter att åtgärderna ligger i linje med beslutad lokalförsörjningsplan. Detta betyder att en del av nedan redovisade åtgärder kring fastigheter och lokaler blir bärande för att personalförändringar ska kunna göras, medan andra åtgärder är mer fristående i den bemärkelsen, dock fortfarande med föresatsen att åtgärderna ifråga ska svara mot lokalförsörjningsplanen.

Ugglan 12 (Diakonicentralens lokaler) hyrs ut

Förslag 15

Ugglan 12 (Diakonicentralens lokaler) hyrs ut som en konsekvens av Diakonicentralens flytt till Helgeandsgården.

I kapitel 6 ovan föreslås Helgeands församling som nod för Diakonalt centrum, med innebörden bl.a. att Diakonicentralens verksamhet flyttas till Helgeandsgården, Nordanvinden 2.

Nordanvinden 2 står inför en omfattande ombyggnad till följd av eftersatt underhåll. I samband med ombyggnaden föreslås församlingsgårdens lokaler byggas om till ändamålsenliga lokaler för att samordna församlingens och Diakonicentralens verksamhet. En flytt är möjlig först efter det att den planerade ombyggnaden på Nordanvinden 2 genomförs. Med en flytt av Diakonicentralens verksamhet till Helgeandsgården finns möjligheter att samutnyttja lokaler vilket leder till lokaloptimering, till exempel köket och kyrksalen - vilket inte är fallet på Ugglan 12.

Med en flytt av Diakonicentralens verksamhet uppnås med andra ord, ur ett fastighetsperspektiv, både lokaloptimering och ökade intäkter. Ugglan 12 föreslås i framtiden hyras ut och inrymma externverksamhet i sin helhet med syfte att generera hyresintäkter.

- Förslaget kommer att generera en ökad intäkt, vars storlek i dagsläget inte är möjlig att uppskatta.

S:t Knuts församlingsgård sägs upp

Förslag 16

S:t Knuts församlingsgård sägs upp.

En uppsägning av S:t Knuts församlingsgård ligger i linje med lokalförsörjningsplanens inriktning om att minska utgifterna genom att säga upp hyreskontrakt. Hyresförhållandet kan lämnas 2025-11-30. En del verksamheter flyttar in i kyrkan och andra till församlingens övriga kyrkor och lokaler. I kyrkan finns det plats för ett par arbetsplatser och pentry för kyrkkaffe. I övrigt kan arbetsplatser skapas i de andra församlingsgårdarna. Delar av de besparingsåtgärder som gäller personal och som redovisas längre fram i utredningen, förutsätter att S:t Knuts församlingsgård sägs upp.

- Förslaget innebär en minskad kostnad, ca 820 tkr, total konsekvens till 2026.

Fogden 2 (Petersgården) hyrs delvis ut

Förslag 17

Fogden 2 (Petersgården) hyrs delvis ut.

Det har under flera år identifierats vakanta lokaler på Petersgården. Detta med anledning av att verksamheten över tid har förändrats. Fogden 2 står inför en omfattande ombyggnad till följd av eftersatt underhåll.

I samband med ombyggnaden föreslås en lokaloptimering av Petersgården som en strategisk satsning där de vakanta lokalerna byggs om till presumtiv hyresgäst. Församlingen kommer med detta förslag att fortsatt inneha ändamålsenliga lokaler.

En trolig konsekvens är att pastorsexpeditionen flyttar till andra lokaler.

- Förslaget kommer att generera en ökad intäkt, vars storlek i dagsläget inte är möjlig att uppskatta.

S:t Mikael 8 (Kansliets lokaler) hyrs ut

Förslag 18

S:t Mikael 8 (Kansliets lokaler) hyrs ut

Fastigheten S:t Mikael 8 – där pastoratets kansli är beläget – ägs av pastoratet. En uthyrning av S:t Mikael 8 möjliggör en hyresintäkt på fastigheten. En uthyrning av S:t Mikael 8 – och en därmed föregående flytt av kansliets personal – är också rimlig om man ser till en "jämvikt" mellan pastorala förändringar och kansliförändringar genererade av föreliggande utredning.

I pågående utredning av ny lokal för kansliets medarbetare finns ett par kriterier givna av domprosten. Dessa är sprungna dels ur domprostens koppling till Domkyrkan, dels ur ansvaret såsom kyrkoherde att leda all verksamhet och personal i pastoratet.

I ledningsansvaret över såväl verksamhet som förvaltning ingår ett samordningsansvar. För att möjliggöra detta måste följande kriterier vara uppfyllda i det alternativ som arbetas fram:

- Domprosten har sin arbetsplats inom domkyrkoförsamlingens gränser
- Domprosten har sin arbetsplats på det pastoratsgemensamma kansliet
- Kansliet hålls i allt väsentligt samman till en enhet

I arbetet med Utvecklingsplanen har samtal förts kring olika möjligheter utifrån ovanstående kriterier. Fyra lokaler har då nämnts:

- Laurentisalen och rummen lilla och stora Donatus på Domkyrkoforum
- Liberiet
- Kapitelhuset
- Ugglan 12

Under arbetets gång har ett av alternativen fallit bort: Ugglan 12, genom kopplingen mellan besparing på personal, lokaloptimering och föreslagen flytt av Diakonicentralen till Helgeandsgården. Av detta följer att de tre förstnämnda alternativen nu utreds. Nedan följer en lägesbild av pågående utredning.

En genomlysning av en möjlig samlokalisering inom stiftets kontorslokaler i Kapitelhuset är gjord, varvid har framkommit att ytan som finns tillgänglig är liten i förhållande till dagens kansli lokaler. Därtill är erbjuden yta dyrare för pastoratet än befintliga lokaler.

Liberiet och Domkyrkoforum ägs av Lunds domkyrka och hyrs av pastoratet. När det gäller en flytt av kansliet till Domkyrkoforum eller Liberiet, så råder pastoratet inte själv över den frågan. En flytt av kansliets personal till Domkyrkoforum är ytmässigt möjlig och beroende av vilka konsekvenser en sådan flytt får i relation till gällande överenskommelse mellan Domkyrkorådet, pastoratet och domkyrkoförsamlingen för verksamheten i Domkyrkoforum. Samtal mellan parterna påbörjas i slutet av maj månad 2023. Alternativet att kansliet blir kvar i sina befintliga lokaler finns självklart också. Konsekvensen är dock förlusten av en större intäkt som då måste inhämtas på annat sätt.

En uthyrning av S:t Mikael 8 ligger i linje med lokalförsörjningsplanens inriktning om att öka intäkterna genom att hyra ut lokaler.

- Förslaget innebär en ökad intäkt, som kan ge ca 1,2 Mkr i total konsekvens vid uthyrning. Effekt ca 2026.

Familjerådgivningens lokaler sägs upp

Förslag 19

Familjerådgivningens lokaler sägs upp.

En uppsägning av familjerådgivningens lokaler skulle ligga i linje med lokalförsörjningsplanens inriktning om att minska utgifterna genom att säga upp hyreskontrakt. Verksamheten är liten till ytan och planen är att den framöver bedrivs i någon av församlingsgårdarna. Detta i sin tur ger större möjligheter ur ett samverkansperspektiv.

- Förslaget innebär en minskad kostnad, ca 170 tkr i hyreskostnader till 2026.

8 PERSONAL - FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER

Förslag 20

Personalbesparingar genomförs enligt följande:

<i>Yrkeskategori</i>	<i>Antal tjänster</i>	<i>Belopp tkr</i>
Komminister	4,25	3 080
Diakonal tjänst	4,50	2 920
Musiker	0,75	450
Pedagog	1,00	550
Service i församlingsverksamhet	4,00	1 680
Fastighetsförvaltare	1,00	540
	15,50	9 220

Det finns ett sparbetning på 10 Mkr och krav på en budget i balans 2027. Beslutet säger 2025, men detta är taget med rapporten från verksamhetsöversynen överlämnad i november 2021 som utgångspunkt. Det arbete som fordrats under våren 2023 med konkretisering av utvecklingsarbetet, ger utifrån pastoratets budgetprocess två års förskjutning i effekten. Det bör i sammanhanget påpekas att målet med föreliggande utredning är att kyrkorådet efter hösten 2023 lägger fram ett förslag på *inriktningsbeslut* till kyrkofullmäktige. Därefter följer, under förutsättning att kyrkofullmäktige beslutar enligt förslag, ett arbete med att förbereda för indragning av tjänst och att vidta de åtgärder som arbetsrätten fordrar. Först därefter kommer det att stå klart vilka tjänster som dras in vilket år, inom ramen för kyrkofullmäktiges beslut om budget. Som referens till ovan angivet förslag anges i tabell nedan det totala antalet inrättade tjänster inom resp. berörd yrkeskategori:

<i>Yrkeskategori</i>	<i>Antal tjänster neddragning</i>	<i>Antal inrättade tjänster</i>
Komminister	4,25	24,50
Diakonal tjänst	4,50	13,75
Musiker	0,75	13,91
Pedagog	1,00	11,70
Service i församlingsverksamhet	4,00	18,20
Fastighetsförvaltare	1,00	3,00

Ledningsgruppen kan konstatera att de förändringar som föreslås betr. personal generellt innebär en ökad belastning på präster och diakoner i olika församlingar. Det har noga övervägts ytterligare besparingar, men det skulle inte vara möjligt i profilyrkena utan att någon av församlingarna förlorar bärkraft. Icke profil-yrken har diskuterats i termer av samverkan, såsom städning och vaktmästeri men det bedöms inte finnas några sådana

möjligheter utöver vad som redan sker. En högre uthyrningsnivå framöver av tomma lokaler kan leda till besparingar på vaktmästeri. Möjligheterna till ytterligare besparingar inom nuvarande organisationsform är uttömda.

9 FÖRSLAGENS EFFEKTER PÅ VERKSAMHET OCH EKONOMI

Utmaningen för Svenska kyrkan kan enkelt uttryckas som "Ekvationen som inte går ihop". Allt färre vill tillhöra Svenska kyrkan, vilket medför att kyrkoavgiften som är vår huvudsakliga intäkt avtar. Samtidigt ökar pastoratets kostnader och anpassning krävs för att i ett långt perspektiv vara den kyrka vi vill vara. De i denna utredning redovisade åtgärdsförslagen har naturligtvis effekter på verksamheten på olika sätt. Nationell nivåns pastoratsrapport för Lunds pastorat visar att kostnader för GUDM (Gudstjänst, Undervisning, Diakoni, Mission) fördelas enligt följande (siffror i parentes är en jämförelse med övriga enheter i landet):

Gudstjänst	38 % (38 %)
Undervisning	23 % (30 %)
Diakoni	28 % (16 %)
Mission	0 % (3 %)

Hur ovanstående kommer att förändras vid ett bejakande av utredningens förslag återstår naturligtvis att se.

Effekter på verksamhet

Samtliga redovisade förslag förutsätter för sin vidare behandling under hösten att konsekvensanalyser görs; risk- och konsekvensanalyser samt barnkonsekvensanalyser. Nu föreliggande utredning planeras bli sänd på remiss efter kyrkorådets initiala behandling vid sammanträdet den 31 maj. Först efter att synpunkter inkommit från alla remissinstanser efter sommaren kan arbetet med konsekvensanalyser ta vid.

Ledningsgruppen ser en positiv effekt av att utveckla noder;

- "Svenska kyrkan i Lund" blir tydligare som paraply, samtidigt som de lokala församlingarna behåller sin vikt och synlighet.
- Ett utvecklande av noder gör det också möjligt att vara mer "snabbfotad" när större resurser behövs. Kontentan är alltså att det blir möjligt att med ett "nodtänk" göra större satsningar, även i ekonomiskt kärva tider.
- Ytterligare ger utvecklandet av noder en möjlighet för personalen att stärkas i sin professionalitet genom att församlingar blir mer centrerade kring vissa verksamheter.

Noderna innebär en konkretisering av fattade beslut. En utgångspunkt i hela utredningsarbetet och därmed också när noderna har arbetats fram, har varit den inriktning som kommer till uttryck i ett av delbesluten i verksamhetsöversynen; att samverka och

samarbete ska genomsyra arbetssätt och synsätt i hela pastoratet, och att kyrkorådet aktivt ska bidra till samverkansperspektiv i framtida beslut.

Vi närmar oss snart ett nytt arbete med FIN. Bakgrundsmaterialet framtaget inom ramen för Utvecklingsplanen blir en grund att stå på, även om vi redan sett att de fyra områden som är prioriterade i nuvarande FIN, skulle kunna vara prioriterade också i framtiden;

- Barn, ungdom och unga vuxna
- Kommunikation
- Kontakt och relation
- Andligt sökande

Såsom framkommit i utredningen förutsätter flera av de föreslagna förändringarna, att andra förändringar görs. Det ena blir beroende av det andra, samtidigt som olika instanser äger fatta beslut kring olika frågor. Därav behovet av ett inriktningsbeslut i kyrkofullmäktige. Med ledning av detta ges en riktning i budgetarbetet våren 2024 och de frågor som kyrkofullmäktige äger fatta beslut om kring indragning av tjänster. Andra frågor som behandlats i nu föreliggande utredning, kräver beslut i andra instanser. Med ett inriktningsbeslut i kyrkofullmäktige i november följer att verksamhetsplaner kan utarbetas under våren 2024 med avstamp i detta "noddänk". Dessa föreläggs sedan kyrkofullmäktige för beslut enligt sedvanlig budgetprocess, tillsammans med de tjänsteförändringar som blir aktuella just det året. En del av de förändringar som arbetats fram i utvecklingsplanen får sålunda effekt i budget 2025 (beslutas hösten 2024), en del i budget 2026 (beslutas hösten 2025) och en del i budget 2027 (beslutas hösten 2026).

Som exempel på förändringar som på olika sätt är beroende av varandra, där fler beslut väntar vid ett bejakande av utredningens förslag, kan nämnas föreslagen flytt av Diakonicentralen till Helgeands församling. Flytten av Diakonicentralen sker i första hand som ett led i att stärka Helgeands församling som diakonal nod, men innebär samtidigt att personalbesparingar kan göras, att pastoratet får intäkter vid uthyrning av Diakonicentralens nuvarande lokaler och att Helgeandsgården nyttjas mer optimalt. Ett annat exempel är föreslagen uppsägning av S:t Knuts församlingsgård. Den gemensamma nämnan mellan S:t Knuts församlingsgård och familjerådgivningens lokaler är att båda är lokaler som hyrs av pastoratet. I lokalförsörjningsplanens generella inriktning för åtgärder anges bl.a. att utgifter ska minskas genom uppsägning av hyreskontrakt. Med flytt av verksamhet från S:t Knuts församlingsgård till S:t Knuts kyrka och församlingens övriga kyrkor och lokaler kan därtill besparingar på personalsidan uppnås. En flytt från S:t Knuts församlingsgård är således en verkställighet av den lokalförsörjningsplan som kyrkofullmäktige beslutat om, men också en förutsättning för en del av de besparingsåtgärder som föreslås betr. personal. I lokalförsörjningsplanen anges också att kyrkorna ska nyttjas till så mycket verksamhet som möjligt. Kyrkorna i Lund har olika förutsättningar att, utan alltför kostsamma ombyggnationer, nyttjas på annat sätt än vad som sker idag. I S:t Knuts kyrka finns möjlighet att utveckla kyrkorummet till ett mångfunktionellt rum.

Effekter på ekonomi

Med ovan redovisade åtgärder, åstadkommes en besparing om drygt 9,2 Mkr på personalkostnader (med effekt 2025, 2026 och 2027). Åtgärder på fastighetssidan genererar tillsammans en minskad kostnad om ca. 2,2 Mkr till år 2026 med möjlighet till framtida hyresintäkter från Ugglan 12 och Fogden 2.

Såvitt gäller personalkostnader återstår med andra ord knappt 1 Mkr. Det är en av ledningsgruppens slutsatser under vårens utredningsarbete att ytterligare besparingsmöjligheter på personalsidan inte är möjliga, sett till dagens organisation. För att åstadkomma ytterligare besparingar krävs en ändrad församlingsindelning. Detta är något som föreslås bli föremål för utredning, se närmare kapitel 11. Den ekonomiska effekt som uppnås totalt sett, med föreslagna åtgärder, innebär att nya besparingar kommer att behöva göras strax efter 2030 för att även fortsatt upprätthålla budget i balans. Detta såvida inte förutsättningarna under tiden hinner ändras i positiv riktning. Detta indikerar att en utredning om framtida organisation/ändrad församlingsindelning behöver påbörjas – och slutföras – i närtid. Det finns alltså fortsatt möjligheter för Svenska kyrkan Lund att själv påverka sin framtid, men det kommer att behövas ett annat grepp framöver än noder eller liknande "koncept" för samverkan.

10 PÅGÅENDE UTREDNINGAR SOM FÅR EN FORTSÄTTNING

Brunnshög

Frågan om den kyrkliga närvaron i Lunds nya stadsdel Brunnshög har varit föremål för utredning under många år. Den i närtid av kyrkorådet tillsatta arbetsgruppen i frågan består av domprost, fastighetschef, församlingsherden i Lunds östra stadsförsamling, ordföranden i kyrkorådet samt ordföranden i fastighetsutskottet. Arbetsgruppen har fört diskussioner kring de uppdrag som kyrkorådet lämnat i frågan om den kyrkliga närvaron på Brunnshög. Det har framkommit att arbetsgruppen bedömer att en eventuell framtida utökning av pastoratets verksamhet i Lunds nya stadsdel Brunnshög behöver övervägas noga och att denna fråga är avhängig av vad som framkommer i arbetet med Utvecklingsplanen. Ledningsgruppen konstaterar att de förslag som lämnas inom ramen för nu föreliggande utredning inte i sig är styrande för hur arbetet med närvaron på Brunnshög fortskrider. Ledningsgruppen har dock inom ramen för arbetet med Utvecklingsplanen och den ekonomiska situationen funnit att det finns stöd för arbetsgruppens bedömning att formerna för närvaron i Brunnshög behöver övervägas mycket noga.

Odarslövs kyrkobyggnad

Även Odarslövs kyrkobyggnad har varit föremål för utredning i många år. Sedan 2018 är konstverket "Uppåt", utformat som en stor pil och designat specifikt för Odarslövs kyrkobyggnad, monterat på kyrkornet. Konstverket ägs av stiftet, och det pågår överläggningar mellan stiftet och Lunds pastorat med målet att verket under innevarande år överlåtes till Lunds pastorat. Ledningsgruppen konstaterar att samtal pågår kring byggnadens fortsatta användning i stort, och att dessa går i riktning mot att den även fortsättningsvis används för konserter under sommarhalvåret. Därtill undersöks om den kan användas för externa konstutställningar. Detta är tankar som behöver utvecklas vidare, men ledningsgruppen finner att de skulle ligga i linje med det "folkkyrkliga spåret" som bl.a.

handlar om att nå även de människor som annars inte har en djup relation till kyrkan. Musik, konst och kultur i största allmänhet har stort värde för många i Lund och det finns i detta sammanhang en möjlighet till samverkan mellan kyrka och externa aktörer.

11 FÖRSLAG PÅ NYA UTREDNINGSSOMRÅDEN

Redan i samband med att tidplanen för arbetet med Utvecklingsplan för Lunds pastorat arbetades fram i januari, stod det klart att större frågeställningar kunde komma att identifieras som fordrar längre samtal, förbi 2023 och vidare in i 2024. Ledningsgruppen har kommit fram till att det finns några sådana områden, som föreslås bli föremål för utredning i särskild ordning. Numreringen nedan ska inte förstås som någon form av prioriteringsordning utan har till enda syfte att underlätta i kommande remittering.

1. Organisation

Merparten av de föreslagna förändringarna på personalsidan förutsätter i gengäld att samverkan utvecklas. En konklusion under arbetet har varit att ytterligare personalförändringar inte är möjliga utan att samtidigt se över församlingsindelningen. Ytterligare förändringar skulle innebära att någon/några församlingar behöver tillgängliggöra personal för helheten på sådant sätt att det blir svårt att verka som egen församling i linje med bestämmelserna i kyrkoordningen. Ett tecken på att alla möjligheter till ytterligare samverkan inom ramen för befintliga församlingsgränser har utretts är att samtalen inkluderat församlingens minsta gemensamma nämnare – församlingskriterierna. Såsom framgått i avsnittet om tidigare utredningar ovan, har frågan om vad som är en ändamålsenlig församlingsindelning för Svenska kyrkan Lund övervägts vid ett flertal tillfällen. Det betyder att det finns ett förarbete gjort, men en ny utredning behöver arbeta förutsättningslöst i betydelsen att det är de yttre gränserna i förhållande till andra pastorat/församlingar som är utgångspunkten. Bebyggelsen har ändrats, och Lund har vuxit sedan nuvarande församlingsgränser fastställdes. Det behöver utredas närmare i pastoratet hur den kyrkliga närvaron i staden ska definieras.

2. Målkapital och disponibelt eget kapital

En översyn av nivån på pastoratets nuvarande målkapital har diskuterats inom ramen för arbetet med utvecklingsplanen. Nivån för målkapitalet är beslutad 2007 och har inte justerats sedan dess. Grunderna för denna uträkning är inte kända i dagsläget varför det finns skäl att, med utgångspunkt i gällande principer, räkna om målkapitalet på sikt för att få en adekvat bild av vad pastoratet har att förhålla sig till i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Om pastoratet kan fastställa ett målkapital som är lägre än det nuvarande egna kapitalet blir en del av det egna kapitalet disponibelt. Det innebär dock inte att pastoratet måste eller bör förbruka denna del. Det kan dock tas i anspråk för tillfälliga, planerade underskott. Detta bör endast göras såvida kriterierna för god ekonomisk hushållning är uppfyllda.

Som beskrivits i tidigare avsnitt finns ett stort eftersatt underhåll i pastoratets fastighetsbestånd inom församlingsverksamheten. För att avhjälpa detta finns behov av att tillskjuta 60 mkr under en period fram till 2030 då detta inte ryms inom fastighetsavdelningens budgetram om 24 % av kyrkoavgiftsnetto. Det eftersatta underhållet

kan sägas vara en skuld som efterlämnats av tidigare generationer. Pastoratets disponibla egna kapital är ett sparande som efterlämnats av tidigare generationer. 60 mkr av det disponibla egna kapitalet skulle därmed kunna tas i anspråk för att avhjälpa det eftersatta underhållet i fastigheterna under förutsättning att nödvändiga åtgärder vidtas för att i övrigt nå en budget i balans, det vill säga att verksamhetens intäkter täcker de löpande kostnaderna. De 60 mkr som i sådana fall skulle tas i anspråk skulle då skapa sådana tillfälliga, planerade underskott i pastoratets resultat som utgör exempel på ett ansvarsfullt resursanvändande av det disponibla egna kapitalet.

3. Kommunikation

Att vara kyrka på ett nytt sätt kräver ett fördjupat tänk kring kommunikation och olika arenor; andra arenor än våra fysiska rum. Svenska kyrkan Lund är beroende av att nå ut med information om sin verksamhet. Gudstjänst, kyrkliga handlingar och närvaro i lokalsamhället är kännetecknande för alla sju församlingar. Men för den verksamhet som bedrivs därutöver, kommer i kommunikationshänseende att fordras ett annat grepp. Utgångspunkten är typen av verksamhet – exempelvis barn- och familj. Vad finns att tillgå i *Svenska kyrkan Lund* i form av barnkörer, babygrupper, Öppet Hus etc.? De som arbetar med kommunikation framöver kommer att beskriva verksamhet med utgångspunkt i verksamheten som sådan, och utifrån ett helhetsperspektiv och kunskap om noden/noderna för just den verksamheten informera om vart den enskilde kan vända sig. Det är samtidigt viktigt att det finns lokal kunskap, för att kommunikationen kring det som sker lokalt ska fungera. En samordning av kommunikationsarbetet kommer att bli viktigare än någonsin. Detta fordrar en genomlysning av vilken modell som på bästa sätt stödjer verksamheten och främjar dialogen med människor.

4. Familjerådgivningen

Familjerådgivningen har en tydlig koppling till och är delvis sammanflätad med det diakonala arbetet. Den tillhör spåret som handlar om att vara en folkkyrka – öppen också för de som sällan eller aldrig går på gudstjänster eller verksamheter men ändå är medlemmar i Svenska kyrkan. En flytt i linje med ovan framfört förslag från familjerådgivningens nuvarande lokaler är inte avhängig av frågan om verksamhetens fortsatta bedrivande. Men det finns skäl att utreda verksamheten i särskild ordning, betr. dess finansiering och möjligheten till större samverkan.

5. Medlemstappet

Som framgår tydligt genom hela denna skrivelse är ekonomin stötestenen för pastoratet och anledningen till det är i allt väsentligt grundad i ett stadigt och ganska stort medlemstapp. Detta är självklart Lunds pastorat inte ensamt om utan vi följer en normalkurva inom Svenska kyrkan. I allt församlingarna gör finns ständigt reflektioner kring hur vi ska kunna behålla medlemmar och "dra folk" till våra verksamheter och gudstjänster. Men trots att det ständigt görs skulle vi behöva utreda detta på ett mer genomtänkt och brett sätt i hela pastoratet. Vad kan vi göra i stort och smått för att minska medlemstappet?

6. Idealitet

Det som beskrivs i denna skrivelse är inget unikt i Svenska kyrkan idag. Den ekonomiska utvecklingen och dess konsekvenser är synliga på kyrkans alla nivåer, inte minst för församlingar. Det är heller inget unikt om vi lyfter blicken utanför vårt eget samfunds

gränser eller blickar ännu längre ut och ser på en internationell bild. Att en kyrka har mycket pengar och i stort kan anställa och växa obehindrat är en unik situation, några mycket få samfund förunnat. Normalfallet har historiskt och internationellt varit det motsatta. Det kyrkliga arbetet görs av medlemmar av intresse och oavlönat. Så har det också sett ut i Svenska kyrkan fram till 50-/60-talet då Svenska kyrkans struktur började förändras, personal anställdes och kyrkor byggdes. För de allra flesta idag är därför denna situation den "normala" och en återgång till frivilligarbete ses som "omöjlig" eller i alla fall mycket svår. Utredningar på nationell nivå och arbete inom Ideellt Forum pekar dock på vikten av att arbeta betydligt mer med frågor kring idealitet för att Svenska kyrkan ska kunna fungera på ett adekvat sätt i framtiden. Hur detta ska göras på bästa sätt i Lunds pastorat är självklart en stor fråga och den bör därför utredas noga för att vi ska kunna verka som kyrka också i framtiden.

AVSLUTNING

Avslutningsvis vill vi sluta i det som texten började i. Det vill säga anledningen till Utvecklingsplanen är en vikande ekonomi som tvingar fram nya sätt att tänka och vara kyrka i Sverige och i Lund. Utvecklingsplanen för Lunds pastorat är ett substantiellt bidrag till detta i ekonomiskt kärva tider, men den bär också goda förhoppningar om att Svenska kyrkan och kristen tro går en god framtid till mötes.

Vad är nästa steg?

Föreliggande utredning skickas till kyrkorådet för en initial behandling vid sammanträde den 31 maj. Enligt tidplanen förväntas en remittering till församlingarna under sommaren och vidare behandling av kyrkorådet under hösten. Kyrkorådet kommer med andra ord inte att behandla själva sakfrågan vid sitt sammanträde den 31 maj. Det material som inkommer från remissinstanserna bildar tillsammans med utredningen och erforderliga konsekvensanalyser underlag för förnyad behandling i kyrkorådet under hösten, den 27 september och/eller 25 oktober. Först därefter finns ett förslag till beslut, som går vidare till kyrkofullmäktige. Detta är att betrakta som ett förslag till inriktningsbeslut kring besparingsåtgärder på personalsidan. De beslut som fordras betr. lokaler kommer, som konsekvens av kyrkofullmäktiges inriktningsbeslut, att kunna fattas av kyrkorådet den 28 november eller vid senare datum beroende på omständigheter relaterade till resp. lokal såsom uppsägningstider och liknande.

Vart är vi på väg?

De första kristna kallades för "de som tillhör vägens folk". "Jag är vägen sanningen och livet", sa Jesus. Att vara kristen är att vara på en resa, såväl en inre resa som en yttre. Den yttre resan har gått från de första århundradenas små husförsamlingar, över eremitväsende och klosterordnar till de olika kyrkor och samfund som nu finns spridda över jorden. Vägen har knappast varit rak. Ständigt har nya generationer kristna fått ställa sig frågan "vad gör vi nu?" Deras svar på detta har följt evangeliet, men varit anpassat till deras respektive verklighet. Nu är det vår tur att ställa oss frågan "vad gör vi nu?" Vi kan inte falla tillbaka på tidigare generationers svar eftersom varje generation måste svara utifrån sina förutsättningar. Denna skrivelse är ledningsgruppens svar på den frågan utifrån de förutsättningar som är givna ekonomiskt i den verklighet som Lund befinner sig i år 2023 och

tolkat med evangeliet som bas. Vi ser en ljus framtid för kristen tro och för Svenska kyrkan i Lund. Men vi ser också att vägen kröker, som så många gånger tidigare i den kristna historien, och för att vi ska hålla oss kvar på vägen kan vi inte gå exakt i den fart och den riktning som vi gjort tidigare. Utredningen är vårt förslag på hur vi följer vägen bäst, i en ny tid, för att nå målet – ett byggande av Guds rike här på jorden.

§ 44

Utvecklingsplan för Lunds pastorat

Föreligger skrivelse från domprosten 2023-05-22 i rubricerat ärende med tillhörande bilagor i form av utvecklingsplan (ledningsgruppens utredning), och förslag till utformning av missiv och enkät inför remittering av utredningen. I skrivelsen hänvisas till kyrkofullmäktiges beslut i samband med behandling av budget (2021-11-18 § 21) om en besparing på personalkostnader med 15 procent fördelat över treårsperioden 2023-2025 (undantaget begravningsverksamhet och förskolor). Detta utifrån behovet att nå en budget i balans. Det totala besparingsbehovet uppgick då till 11,1 Mkr fördelat med 3,7 Mkr per år med början år 2023. Kyrkofullmäktige beslutade samtidigt (2021-11-18 § 14) om mål för lokalförsörjningen, däribland att anpassa lokalbeståndet så att den totala nettoårskostnaden för församlingsverksamhetens fastigheter i genomsnitt, över tid, högst motsvarar 2022 års procentuella andel på 24 % av pastoratets kyrkoavgift efter ekonomisk utjämning. För att nå detta krävs åtgärdsförslag i lokalförsörjningsplanen som motsvarar en minskad helårseffekt på 2 Mkr.

Kyrkorådet beslutade 2022-10-26 § 132 att uppdra åt presidiet och domprosten att fortsätta arbetet med implementering och konkretisering av pastoratets verksamhetsöversyn i relation till lokalförsörjningsarbetet, samt att uppdra åt presidiet och domprosten att utarbeta en tidplan för detta arbete. Utarbetad tidplan inkl. upplägg för arbetet antogs 2023-01-25 § 4 och innefattade bl.a. ett uppdrag för domprosten att tillsätta lämplig arbetsgrupp för uppgiften.

Mot bakgrund av den ekonomiska situationen i pastoratet, primärt i relation till fastigheters underhållskostnader, behöver ett arbete utföras som samser de ekonomiska förutsättningarna med hur vi vill vara kyrka i framtiden och med vår önskade framtida verksamhet. Detta arbete ska förstås som ett konkret arbete som ger pastoratet möjlighet att långsiktigt verka som kyrka på bästa sätt också i framtiden.

§ 44 forts.

Framgår vidare i skrivelsen att nu föreliggande plan arbetats fram av domprosten tillsammans med ledningsgruppen. Konsult P-O Gunnarsson har varit processledare och kyrkorådets presidium har fungerat som styrgrupp. Sammanfattningsvis föreslås ett antal åtgärder betr. verksamhet, fastigheter och lokaler samt personal som syftar till att nå kravet på budget i balans, med utgångspunkt i en teologisk bearbetning av vilken kyrka vi vill vara i framtiden, en analys av vår omvärld, och det arbete som redan påbörjats inom ramen för verksamhetsöversynen 2021. Ett förslag på utformning av enkät är framtaget inför kommande remittering. Enkäten är uppbyggd så att det finns både fasta svarsalternativ och frisvar. Avslutningsvis finns i enkäten några övergripande frågor. När synpunkter på utredningen inkommit efter sommaren, följer ett arbete med konsekvensanalyser och förnyad behandling i kyrkorådet då kyrkorådet behandlar ärendet i sak, med sikte på ett förslag till inriktningsbeslut inför kyrkofullmäktiges sammanträde i november.

Föreslås i nämnda skrivelse att kyrkorådet beslutar

- a) att för yttrande remittera förelagd Utvecklingsplan för Lunds pastorat till remissinstanser enligt bilaga, samt
- b) att remissvar ska ha inkommit enligt i bifogad enkät angiven form senast den 31 augusti.

Ärendet föredras i kyrkorådet av domprosten.

Yrkande

Ledamoten Joakim Twete (S) med instämmande av ledamöterna Anneli Andersson (BA), John Lager (C), Kerstin Wimmer (ViSK), Anna Wramby Nihlgård (ÖKA) och Kenneth Ferm (POSK) yrkar bifall till förslaget.

§ 44 forts.**Tilläggsyrkande**

2 vice ordförande Kenneth Ferm (POSK) yrkar

a) att den remiss som nu skickas ut blir en första remiss som skall följas av ytterligare en andra remiss senare i höst där den andra remissen då omfattar ett mer slutligt förslag – med konsekvensanalyser,

b) att detta innebär att tidsschemat måste revideras så att ytterligare en remissomgång planeras in för att skickas ut efter att första remissomgången analyserats och resulterat i ett mer fullständigt förslag med konsekvensanalyser. Tidsschemat kommer därav att gå in i 2024 och ett reviderat förslag för nytt tidsschema bör presenteras under hösten. Vi menar att en förankring i församlingarna av hela detta viktiga utvecklingsarbete motiverar att arbetet med utvecklingsplanen förlängs in i 2024, samt

c) att detta dokument bifogas remissen som ett underlag för församlingarnas samtal (församlingarna får därmed ta del av vårt resonemang och kan diskutera detta).

Ovanstående yrkande motiveras skriftligt enligt bilaga till detta protokoll.

Yrkande

Ledamoten Anneli Andersson (BA) med instämmande av ledamöterna Joakim Twete (S), John Lager (C) och Kerstin Wimmer (ViSK) yrkar avslag till Kenneth Ferm (POSK) tilläggsförslag med hänvisning till att det återstår att se, efter mottagande av remissvar, huruvida en andra remittering blir aktuell.

Ändringsyrkande

Ledamoten Kerstin Wimmer (ViSK) yrkar att tidpunkten för när remissvar ska ha inkommit senareläggs till den 30 september.

§ 44 forts.

- Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut om att för yttrande remittera förelagd utvecklingsplan och finner att kyrkorådet beslutar enligt förslag (punkt a i förslaget).
- Ordföranden konstaterar därefter att det finns ett förslag till beslut om att remissvar ska ha inkommit senast den 31 augusti 2023 (punkt b i förslaget) och ett ändringsyrkande med innebörden att svarstiden förlängs till den 30 september 2023. Ordföranden ställer proposition på förslagen och finner efter acklamation att kyrkorådet beslutat enligt föreliggande förslag, punkt b).
- Ordföranden konstaterar avslutningsvis att det finns ett förslag om tillägg enligt ovan från ledamoten Kenneth Ferm (POSK), till vilket ledamoten Anneli Andersson (BA) m.fl. yrkat avslag. Ordföranden ställer proposition på förslagen och finner att kyrkorådet beslutat att avslå Kenneth Ferns (POSK) tilläggsyrkande. Omröstning begärs.

Propositionsordning

Kyrkorådet godkänner följande propositionsordning: nej-röst för bifall till Kenneth Ferns (POSK) tilläggsyrkande, ja-röst för avslag till detsamma.

§ 44 forts.**Omröstningsresultat**

Ja-röster:

Kerstin Wimmer (ViSK)

John Lager (C)

Anneli Andersson (BA)

Ann-Margreth Olsson (S)

Joakim Twete (S)

Niclas Blåder, domprost

Anna Wramby Nihlgård (ÖKA)

Monica Molin (S)

Nej-röster:

Maria Edholm (POSK)

Mats Leijman (POSK)

Kenneth Ferm (POSK)

Kyrkorådet beslutar

a) att för yttrande remittera förelagd Utvecklingsplan för Lunds pastorat till remissinstanser enligt bilaga, samt

b) att remissvar ska ha inkommit enligt i bifogad enkät angiven form senast den 31 augusti.

Beslutet expedieras

Respektive församlingsråd genom ordförande och församlingsherde

Fastighetsutskottet

Samarbetsrådet för samarbetskyrkan Sankt Knut

2023-06-12

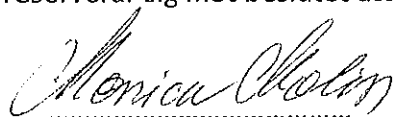
Rättelse/tillägg i kyrkorådets beslut 2023-05-31 § 44

I ärendet *Utvecklingsplan för Lunds pastorat* gjorde ledamöten tillika 2 vice ordförande Kenneth Ferm (POSK) ett tilläggsyrkande (se kyrkorådets protokoll för innebörd och skriftlig motivering). Omröstning genomfördes och kyrkorådet beslutade att avslå yrkandet.

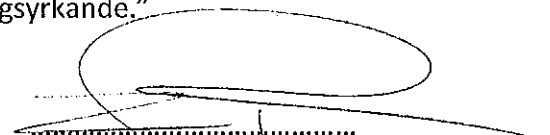
Kenneth Ferm samt ledamöterna Mats Leijman (POSK) och Maria Edholm (POSK) reserverade sig mot beslutet att avslå yrkandet, vilket dock inte framgår av protokollet. Till § 44 görs således härmed följande tillägg/rättelse, vilken bifogas protokollet:

Reservation

"Ledamöterna Kenneth Ferm (POSK), Mats Leijman (POSK) och Maria Edholm (POSK) reserverar sig mot beslutet att avslå Kenneth Ferm (POSK) tilläggsyrkande."

Monica Molin (S)
Kyrkorådets ordförande

Kenneth Ferm (POSK)
Justeringsperson

Motivering av tilläggsyrkande i ärendet *Utvecklingsplan för Lunds pastorat*

Undertecknade har tagit del av "Utvecklingsplan för Lunds pastorat", en utredning som är tänkt att gå på remiss ut till församlingarna.

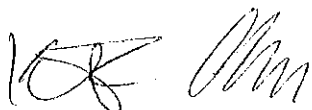
Utredningen belyser viktiga frågor för att få en budget i balans genom besparingar på personalsidan samt reducering av lokalkostnader. Frågor som vi är helt överens om måste lösas.

Utredningen gör en genomlysning av tidigare utredningar samt en nulägesanalys av verksamheten. Vidare ger den förslag på personalbesparingar samt hur vi skulle kunna minska våra lokalkostnader, dessa saker genom att omprioritera och till viss del omlokalisera verksamheten i pastoratet.

De förslag som utredningen väcker ger intressanta inspel för hur vi bör utveckla vår verksamhet i pastoratet. Dock saknar vi en analys över vilka konsekvenser som många av förslagen skulle kunna leda till.

Som några exempel på detta kan nämnas:

1. Vi saknar en analys/resonemang kring hur vi **bygger Församling** inom Lunds pastorat med utredningens förslag (det som i utredningen tas upp är vilka verksamheter som församlingarna skall ha – men **HUR** vi bygger församlingsgemenskap tas inte upp)
2. I underlaget saknas analyser angående **påverkan av förändrade avstånd** för deltagare i olika verksamheter med olika transportmedel. Detta är särskilt viktigt att beakta för verksamheter som riktar sig till **socioekonomiskt utsatta grupper**, som oftast inte är så lätttröliga som utredningen antar att lundaborna i allmänhet är där dessa i högre grad är beroende av kollektivtrafikens linjenät.
3. Om diakonin på Ugglan flyttas till Helgeandsgården innebär detta att vi **"överger" det diakonala arbetet i centrala Lund**, där många personer med diakonalt behov befinner sig. Hur når vi dessa personer? Klarar de att bege sig till Helgeandsgården/kommer de att göra det?
4. Inom det diakonala området är en nedskärning med 1/3 omfattande och kräver en speciell analys. Utredningen föreslår en minskning av antalet **diakoner** med 4,5 tjänster. Vilka geografiska områden drabbas av detta – är det försvarbart med vårt kyrkliga uppdrag? Hur ska vi i en remiss kunna svara på detta när vi inte kan se konsekvenserna eller vilka som "drabbas"?
5. Utredningen föreslår att vi sparar in en **fastighetsförvaltare** samtidigt som vi ska öka underhållet med 99 MSEK samt börja hyra ut fastigheter. Vi ser inte någon analys som förklarar hur detta går ihop. För en icke insatt borde förslaget kräva ytterligare fastighetsförvaltare.
6. Om **Ugglan 12 samt S:t Mikael 8** skall hyras ut kommer det behövas ombyggnader/renoveringar för dessa byggnader. Vi ser inga analyser som visar oss kostnader för detta och som ger oss någon form av underlag för en "nettointäkt" efter drift/underhåll/avskrivningar. En uthyrning av S:t Mikael 8 bör dessutom vägas mot ökade

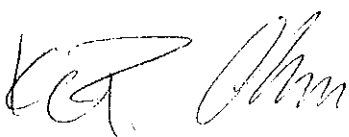

kostnader för att hyra in sig på Domkyrkoforum, som är en av de dyrare lokalerna vi idag disponerar.

7. Utredningen fokuserar på att avyttra en församlingslokal, **Sankt Knuts församlingshem**. Det vore mer rimligt att ta fram två, helst tre alternativa avyttringsalternativ för att kunna väga för och nackdelar med olika förslag. Rimligen borde man då även väga in församlingsperspektiv och diakonala/socioekonomiska aspekter och behov. Genom att bara ta upp ett alternativ kan detta uppfattas som enda möjliga besparing och det blir inga samtal kring alternativ. Notera att den antagna Lokalförsörjningsplanen inte nämner några lokaler vid namn.
8. Vi saknar en analys över hur vi med föreslagna åtgärder skulle kunna växla över uppgifter som idag utförs av anställda till att framöver utföras av **ideella krafter**. I kapitel 11:6 nämns de ideella som hastigast och att det är en stor fråga "och den bör utredas noga för att vi ska kunna verka som kyrka också i framtiden" – dvs inte här och nu, vilket vi anser. Vi saknar detta perspektiv för en så här viktig omdaning av Lunds pastorat.

Utredningen är viktig och mycket gott arbete är gjort och vi vill med detta yrkande inte stoppa remissen. Men om remissorganen inte alltid vet/ser konsekvenser av förslagen eller ser alternativen, där ovan punkter bara är exempel, blir det svårt att ge ett uttömmande svar som ska bli underlag för ett slutligt beslut redan i höst.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ker Olsson'.

Plats och tid

Kyrkogårdsavdelningen, Kävlingevägen 40, Lund, kl. 18.30 – 21.00
Mötet ajournerat för paus kl. 19.30 – 19.45

Beslutande

Monica Molin (S), ordf.
Anna Wramby Nihlgård (ÖKA), 1 vice ordf.
Kenneth Ferm (POSK), 2 vice ordf.
Niclas Blåder, domprost
Mats Leijman (POSK)
Maria Edholm (POSK)
Joakim Twete (S)
Ann-Margreth Olsson (S)
Anneli Andersson (BA)
John Lager (C)
Kerstin Wimmer (ViSK)

Ersättare

Cecilia Åkesson (POSK)
Ylva Hedin Larsson (POSK)
Eric Hammarbro (S)
Klara Kursis (ÖKA)

Övriga deltagande

Elisabeth Magyarósi, kanslijurist (sekr.)
Lisa Karlsson, controller och tf. ekonomichef, adj.
Pernilla Lennström, HR-chef, adj.
Camilla Nilsson, fastighetschef, adj.
Emma Bodin, kyrkogårdschef, adj.

Utses att justera

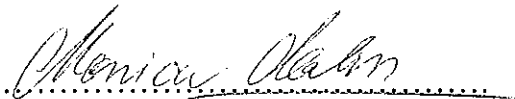
Kenneth Ferm (POSK)

Justeringens plats och tid

Kiliansgatan 7, Lund, 2023-06-01

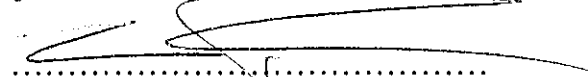
Underskrifter

Ordförande

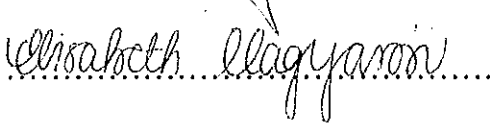

Paragrafer: 40 - 47

Justerande

Sekreterare

ANSLAGSBEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ

Lunds pastorat, kyrkorådet

Sammanträdesdatum

2023-05-31

Datum för anslags uppsättande

2023-06-01

Datum för anslags nedtagande

2023-06-22

Förvaringsplats för protokoll

Kiliansgatan 7, Lund

Underskrift

